

SESSIÓ DE COMUNICACIONS 2

Dimecres 29 de juny de 2022 – TARDA (17-19h)

1. Estudi, traducció i recepció de la literatura i cultura catalanes: edicions, històries, revisions crítiques

Keren Manzano (Universitat de Vic)

La censura franquista en la traducció catalana d'El blat tendre, de Colette

La novel·la "Le blé en herbe" (1923), de Colette, va ser censurada a França pel seu contingut eròtic i altament controvertit. L'autora avesada a dinamitar tabús, hi representava la història d'un triangle amorós, protagonitzada per dos adolescents menors d'edat i una dona en la trentena. Davant la desaprovació del públic lector, la direcció del diari "Le Matin" (1884-1944), encarregat de l'edició per entregues, va aturar-ne la publicació la primavera de 1923. Amb tot, l'estiu del mateix any, l'editorial Flammarion va publicar-la íntegrament en forma de llibre.

Quaranta-un anys més tard, l'editorial Plaza & Janés endegava el projecte de publicar-ne la traducció en català a la col·lecció literària "Rosa dels Vents", esperonada per la represa de la llengua, després que la censura franquista enretirés el veto a les publicacions escrites en les llengües marginades pel règim. Ramon Folch i Camarasa, un dels escriptors i traductors més destacats del moment, en signava la versió. Malgrat que l'aparell censor tractava amb recel els textos que feien al·lusió explícita a la moral sexual (Abellán, 1980: 89), la censura va donar el vistiplau a la traducció i "El blat tendre" va poder veure la llum l'any 1964.

Amb motiu de la darrera reedició del llibre (2019) a càrrec del segell editorial, Viena Edicions, aquesta comunicació té el propòsit de resseguir el procés de censura d'El blat tendre, a fi d'esbrinar els motius que van dur el cos de censors a autoritzar una novel·la absolutament condemnable segons la moral cristiana (Sagehomme, 1950: 136). Per mitjà de l'estudi de l'expedient de censura, s'oferirà una visió sobre la valoració que els censors fan d'"El blat tendre" i tanmateix, sobre la ideologia moral que prevalia al règim i la postura de l'Estat respecte a la circulació de literatura catalana, en la dècada dels seixanta.

Referències bibliogràfiques

- ABELLÁN, Manuel L. (1980). Censura y creación literaria en España (1939-1976). Barcelona: Península.
COLETTE (1923) Le blé en herbe. París: Flammarion.
COLETTE (1964) El blat tendre (Ramon Folch i Camarasa, Trad.). Barcelona: Plaza & Janés.
COLETTE (2019) El blat tendre (Ramon Folch i Camarasa, Trad.). Barcelona: Viena Edicions.
SAGEHOMME, Georges (1950) Répertoire Alphabétique de 15.500 Auteurs: avec 55.000 de leurs ouvrages (Romans, Récits et Pièces de Théâtre) Qualifiés quant a leur valeur morale. Huitième édition Revue et Complétée. Casterman.

Nota biogràfica

Doctoranda en Traducció, Interpretació i Llengües Aplicades (UVic-UCC) i periodista, és investigadora del grup de recerca consolidat "Grup d'Estudis de Gènere: Traducció, Literatura, Història i Comunicació" (GETLIHC, UVic-UCC). Fa recerca en estudis de gènere, història de la traducció, i gènere i traducció.

Carmen Sofía Artigas Ortín (Universidad de Zaragoza/Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya)

La obra de Judith Butler en catalán

El pensamiento de Judith Butler es uno de los más importantes actualmente en las humanidades y ciencias sociales, lo que explica que su obra haya sido traducida a más de veinte idiomas. En catalán disponemos de algunos textos que han sido editados recientemente y que remarcan la importancia del pensamiento de Butler para el feminismo catalán. El Centre de Cultura Contemporània de Barcelona ha sido el encargado de publicar gran parte de los textos de Butler que cuenta con cuatro publicaciones: Vulnerabilitat, supervivència = Vulnerability, survivability (2008), Violència d'estat, guerra, resistència = State violence, war, resistance: per una nova política de l'esquerra = For a new politics of the left (2010), Cossos que encara importen = Bodies that still matter (2017) y recientemente el texto junto a Fina Birules L'embolic del gènere: per què els cossos importen? = Gender trouble: why do bodies matter?(2019). També disponemos de Marcs de guerra: Quines vides plorem?(2019) publicado por Angle Editorial. En esta comunicación se busca reflexionar sobre la importancia de estos textos para el pensamiento feminista catalán y las posibilidades que la traducción abre para la reapropiación de dichas ideas,

aunque ya fuesen accesibles a través de textos en inglés o castellano. A su vez, se situará los textos de Butler en catalán en el ámbito más amplio de las traducciones de Butler en el Estado español que también incluyen el castellano y el euskera.

Referències bibliogràfiques

- BUTLER, Judith (2008) *Vulnerabilitat, supervivència = Vulnerability, survivability*. Traducción de Daniel Gamper Sachse. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.
- (2010b) *Violència d'estat, guerra, resistència = State violence, war, resistance: per una nova política de l'esquerra = For a new politics of the left*. Traducción de Zoraida de Torres Burgos. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.
- (2017d) *Cossos que encara importen = Bodies that still matter*. Traducción de Ferrán Ràfols. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.
- (2019) *Marc de guerra: Quines vides plorem? Traducción de Marina Espasa Sans*. Barcelona: Angle Editorial.
- BUTLER, Judith y Fina BIRULES (2019) *L'embolic del gènere: per què els cossos importen? = Gender trouble: why do bodies matter?* Traducción de Ferrán Ràfols y Julie Wark. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.

Nota biogràfica

Sofía C. Artigas-Ortín (Zaragoza, 1994) es Graduada en Filosofía (2012-2016) por la Universidad de Zaragoza y ha realizado un Máster en Estudios de las Mujeres y de Género (2016-2018) en la Universidad de Oviedo y la Universidad de Hull (Reino Unido) y otro Máster en Traducción Especializada (2018-2020) en la Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya, en el que especializó en Traducción, literatura y género y Comunicación audiovisual. Actualmente se encuentra cursando el Doctorado en Relaciones de Género y Estudios Feministas en la Universidad de Zaragoza mientras prepara una segunda Tesis sobre la recepción de la obra de Judith Butler en el Estado español que matriculará en la Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya.

Pilar Godayol Nogué (Universitat de Vic)

Vindicació dels drets de la dona, de Mary Wollstonecraft, en català

“A Vindication of the Rights of woman (1792) anticipates virtually every idea of modern feminism”, afirma la crítica literària nord-americana Elaine Showalter (2001, 21). L'autora del manifest, Mary Wollstonecraft (1759-1797), és considerada una de les mares ideològiques del pensament feminista i, el text, un dels tractats fundacionals. El 2014 *Vindicació dels drets de la dona* es traduí al català, més de dos-cents anys després de la mort de l'autora, gairebé quaranta després de la primera traducció al castellà (1977), que actualment compta amb dues retraduccions més (1994, 2005), i deu després de la versió gallega (2004). Publicada per l'editorial gironina L'Art de la Memòria, traduïda i prologada per Joan Josep Mussarra Roca, *Vindicació dels drets de la dona* arriba en una nova etapa d'auge editorial per al feminisme d'aquí i de fora, que recorda l'efervescència del de la segona onada dels anys setanta, després del desert franquista.

Després de presentar breument la intel·lectual il·lustrada anglesa i resseguir les traduccions d'A vindication a les altres llengües de l'Estat, com també contextualitzar els feminismes traduïts a Catalunya des dels anys seixanta, aquesta comunicació se centra en la recepció catalana de Mary Wollstonecraft i en els factors que confluïren perquè una de les obres clàssiques de la història del feminisme fos introduïda tardanament al català.

Referències bibliogràfiques

- Showalter, Elaine. 2001. *Inventing herself. Claiming a feminist intellectual heritage*. Londres: Picador.
- Tomalin, Claire. 1992. *Mary Wollstonecraft. The outstanding biography of a brilliant and radical woman*. Londres: Penguin.
- Wollstonecraft, Mary. 1792. *A Vindication of the rights of woman with structures on political and moral subjects*. London: Joseph Johnson.
- . 1977. *Vindicación de los derechos de la mujer*. Trad. Charo Ema i Mercedes Barat. Madrid: Debate (“Tribuna Feminista”).
- . 1994. *Vindicación de los derechos de la mujer*. Trad. Carmen Martínez Gimeno. Madrid: Cátedra (“Feminismos Clásicos”).
- . 2004. *Vindicación dos dereitos da muller*. Trad. M. Jesús González Fernández. Pres. M. Jesús Lorenzo Modia. Santiago de Compostela: Sotelo Blanco (“As Letras das Mulleres”).
- . 2005. *Vindicación de los derechos de la mujer*. Trad. Marta Lois González. Madrid: Istmo (“Clásicos del pensamiento político”).
- . 2010. *Cartes sobre Suècia, Noruega i Dinamarca*. Trad. i intro d'Òscar Sabata i Teixidó. Barcelona: 3 i 4.
- . 2014. *Vindicació dels drets de la dona*. Trad. i prefaci de Joan Josep Mussarra Roca. Girona: L'Art de la Memòria.

Nota biogràfica

Pilar Godayol (Manlleu, 1968) és catedràtica i coordinadora del Grup d'Estudis de Gènere: Traducció, Literatura, Història i Comunicació (GETLIHC), de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya (2017, SGR 136). Ha estat la IP de diversos projectes I+D+i. Ha publicat un centenar d'articles, capítols i llibres sobre historiografia feminista, gènere i traducció, gènere i censura i estudis biogràfics femenins. Sobresurten Germanes de Shakespeare. 20 del XX (2003/2019), Virginia Woolf. Cinc-cents lliures i una cambra pròpia (2005), Moments femenins de la humanitat (2007), Viatgeres i escriptores (2011/2018), Tres escriptores censurades (2016) i Feminismes i traducció (1965-1990) (2020); amb Montserrat Bacardí, Diccionari de la traducció catalana (2011) i Les traductores i la tradició (2013), i, amb Annarita Taronna, Foreign Women Authors under Fascism and Francoism (2018). Coordina la col·lecció "Biblioteca de Traducció i Interpretació" (BTI) d'Eumo Editorial.

Francesc Tous Prieto (Universitat de Girona)

Els Versos proverbials de Cerverí de Girona: recepció crítica i història editorial (s. XIX-XXI)

Els Versos proverbials són una de les composicions que més van contribuir a fixar i estendre la fama de Cerverí com a autoritat moral vernacle. Poetes força posteriors com Pere March i Francesc de la Via n'insereixen en les seves composicions, però la reputació de Cerverí es fa especialment patent en l'obra d'Eiximenis, que addueix diversos proverbis i passatges d'altres peces de contingut moral de Cerverí com a autoritats, i en la Doctrina moral d'en Pacs, un florilegi que recull més d'una vintena de proverbis del trobador al costat de màximes i sentències de molts altres autors. Malgrat que encara hi ha mostres d'interès pel text durant els segles posteriors, cal esperar fins a la segona meitat del s. XIX i els inicis del XX per trobar-ne les primeres edicions: Thomas 1886 l'edita a partir de la còpia conservada al ms. fr. Z.1, 249 de la Biblioteca Marciana de Venècia, mentre que Llabrés 1906 publica l'anomenat Cançoner dels comtes d'Urgell. Tots dos còdexs transmeten obres de Cerverí en metre narratiu. Finalment, Coromines 1991 publica l'única edició que fins ara ha tingut en compte els dos testimonis complets. A banda, en els darrers anys s'ha enriquit el panorama de la tradició indirecta del text amb l'aparició de diverses citacions de proverbis en documents notariais (Reixach & Cabré 2019). Aquesta comunicació vol plantejar un estat de la qüestió que tingui en compte les edicions esmentades i la valoració crítica que ha rebut el text modernament. La dita anàlisi hauria de ser el fonament per a un estudi sistemàtic i una eventual nova edició de l'obra.

Referències bibliogràfiques

- CABRÉ, Miriam (2005). «Wisdom for the Court: The Verses proverbials of Cerverí de Girona», *Études de Langue et de littérature médiévales offertes à Peter T. Ricketts*, ed. Dominique Billy, Ann Buckley, Turnhout: Brepols, 393-404.
- CABRÉ, Miriam (2011). *Cerverí de Girona: un trobador al servei de Pere el Gran*, Barcelona / Palma: Universitat de Barcelona / Universitat de les Illes Balears (Col·lecció Blaquerna, 7).
- COROMINES, Joan, ed. (1991). *Guillem de Cervera, Versos proverbials*. Barcelona, Curial (Autors Catalans Antics, 9).
- LLABRÉS, Gabriel, ed. (1906). *Cançoner dels comtes d'Urgell*, Barcelona, Societat Catalana de Bibliòfils.
- REIXACH, Albert; CABRÉ, Miriam (2019). "La cultura notariile e la ricezione dei Verses proverbials di Cerverí: il notaio Ramon Bruguera di Girona (c. 1330-1370)", *Cultura neolatina*, LXXIX, 1-2, 63-100.
- THOMAS, Antoine, ed. (1886). "Les Proverbes de Guylem de Cervera. Poeme catalan du XIIIe siècle", *Romania*, 15, p. 25-110.

Nota biogràfica

Doctor en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona, amb una tesi titulada "Les col·leccions de proverbis de Ramon Llull: estudi de conjunt i edició crítica dels 'Mil proverbis' i els 'Proverbis d'ensenyament'". Des del 2009 és col·laborador del Centre de Documentació Ramon Llull. Ha participat en diversos projectes de recerca dirigits per la Dra. Lola Badia i forma part del Grup de Cultura i Literatura a la Baixa Edat Mitjana (SGR2017-142). Ha fet estades de recerca a París (2011), on va participar en el Projecte ALIENTO, dedicat a la recopilació i l'estudi dels enunciats sapiencials medievals, i a Friburg de Brisgòvia (2012), seu del Raimundus-Lullus-Institut. Ha estat professor d'estudis catalans a la Universitat de la Sorbona (2016-2018) i a la Università per Stranieri di Siena (2018-2020). Actualment té un contracte postdoctoral a la Universitat de Girona.

Míriam Cabré / Camilla Talfani (Universitat de Girona)

Una nova edició i una relectura del *Maldit bendit*

El *Maldit bendit* de Cerverí de Girona és una de les obres que més influència va tenir en la seva fama durant l'Edat Mitjana. És la font fonamental de la imatge de savi expert en misogínia que caracteritza molts dels retrats d'aquest trobador a la

literatura catalana posterior, i que encara retrobem en alguns d'actuals. Aquesta lectura d'arrel antiga no és, però, l'única que es permet el *Maldit bedit*.

En aquesta comunicació presentem una nova edició d'aquesta obra. L'estudi del context històric i de l'estructura proporciona noves dades per interpretar el seu significat: es plantegen, en aquest sentit, pistes noves sobre la datació i les circumstàncies que en determinen la composició. D'altra banda, l'estudi de la transmissió manuscrita, i especialment l'anàlisi lingüística dels dos testimonis, també permet d'oferir novetats substancials en l'establiment del text.

Aquesta nova lectura i edició del *Maldit bedit*, que en molts aspectes se situa en una posició central entre la producció en metre líric i la de metre narratiu de Cerverí, dona a més a més pautes valuoses per al projecte d'edició del conjunt de l'obra d'un dels autors més notables de l'Edat Mitjana a Catalunya.

Referències bibliogràfiques

- Cabré, Miriam, "Du genre débat chez Cerverí de Girona", dins *Il genere tenzone nelle letterature romanze delle Origini*, ed. Matteo Pedroni i Antonio Stäuble, Ravenna, Longo, 1999, pp. 363-377.
- Cabré, Miriam, *Cerverí de Girona: un trobador al servei de Pere el Gran*, Barcelona – Palma de Mallorca Universitat de Barcelona – Universitat de les Illes Balears, 2011.
- Cantavella, Rosanna, "Sobre el Maldit bedit de Cerverí", *Llengua & Literatura*, 3, 1988-1989, pp. 7-40.
- Coromines, Joan, *Cerverí de Girona. I. Narrativa*, Barcelona, Curial, 1985.
- Espadaler, Anton Maria, "Un cançoner a la cort dels comtes d'Urgell", dins *Cançoner dels comtes d'Urgell*, ed. Anton Maria Espadaler – Eloi Castelló i Gassol, Lleida, Universitat de Lleida, 1999.
- Llabrés y Quintana, Gabriel *Estudi històric y literari escrit per en Gabriel Llabrés sobre'l Cançoner dels comtes d'Urgell*, Barcelona, Societat catalana de bibliòfils, 1907.
- Riquer, Martí de, *Obras completas del trovador Cerverí de Girona: textos, traducción y comentarios*, Barcelona, Instituto Español de Estudios Mediterráneos, 1947.
- Riquer, Martí de, "Para la cronología del trovador Cerverí", dins *Estudios dedicados a Menéndez Pidal*, Madrid, CSIC, III, 1952, pp. 361-412.

Nota biogràfica

Miriam Cabré és professora titular de Filologia Romànica a la Universitat de Girona. És editora de la revista *Mot so razo* i dirigeix la plana Trob-Eu (trobeu.cat) i, amb Sadurní Martí, la base de dades Cançoners DB. (candb.narpan.net) Ha publicat principalment sobre l'obra i la figura de Cerverí de Girona, i també ha estudiat la poesia catalana dels segles XIV i XV, la transmissió manuscrita de la literatura catalana medieval, la tradició de narrativa en vers i la presència dels trobadors a Catalunya. Ha format part de l'equip assessor del Repertorio Informatizzato dell'Antica Letteratura Catalana (rialc.unina.it), per al qual havia editat diversos textos. Actualment prepara una edició anotada i digitalitzada de Cerverí de Girona, i un estudi complet de la seva transmissió, especialment del cançoner Sg.

Camilla Talfani està a punt de depositar una tesi sobre la *scripta* del cançoner trobadoresc R (Paris, BnF, fr. 22543), finançada pel CNRS francès. Després d'una formació en filologia romànica medieval i en lingüística diacrònica a la Universitat de Roma La Sapienza, ha cursat un doctorat en Sciences du Langage, en codirecció entre les universitats de Toulouse – Jean Jaurès i Paul-Valéry-Montpellier. S'interessa especialment a les literatures i les llengües occitana i catalana medievals, la tradició trobadoresca, la filologia material, la geolingüística medieval, els problemes críticointerpretatius de l'edició dels textos medievals, i la codificació TEI per a edicions i bases de dades digitals. Actualment treballa en l'estudi en perspectiva comparativa dels cançoners trobadorescs occitans (C, R, E) i catalans (Sg, V) i a l'edició d'unes peces en metre narratiu del trobador català tardà Cerverí de Girona.

Joan Borja i Sanz / Maria Àngels Francés (UA)

L'edició de l'«Obra completa» de Carmelina Sánchez-Cutillas

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua va nomenar Carmelina Sanchez-Cutillas Escriptora de l'Any 2020. Les circumstàncies sanitàries van aconsellar la prolongació de l'Any Carmelina Sanchez-Cutillas al 2021. Entre les activitats i el projectes gestionats al si d'aquest doble Any Carmelina Sánchez-Cutillas hi ha hagut la publicació de l'«Obra completa» de l'autora en dos volums: un volum de poesia («Obra completa I. Poesia») i un altre de prosa («Obra completa II. Prosa»), tots dos a cura de Joan Borja i M. Àngels Francés. Es tracta, en conjunt, d'una obra amb més de mil pàgines que permet ressituar la figura i l'obra de Carmelina Sánchez-Cutillas com la gran escriptora valenciana del segle XX.

En aquesta comunicació, els mateixos curadors es proposen de fer una aportació analítica i crítica sobre les característiques de la publicació, sobre els criteris seguits durant el treball d'edició i sobre els treballs de documentació i recerca realitzats al si de la Comissió Carmelina, que han permès localitzar i estudiar alguns textos fins ara inèdits de l'autora (com ara els poemaris «Joiosa guarda», «De la cendra i la flama» i «Màxim desert nostre», o els originals en prosa «Somnis i divagacions d'estiu», «Diari 1964», «La personalitat de Jaume Gassull» o «Violant d'Hongria»).

Referències bibliogràfiques

Borja, Joan i M. Àngels Francés Díez (2020): Carmelina Sánchez-Cutillas. «Des de les fronteres del silenci». València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Borja, Joan i M. Àngels Francés (ed.) (2021): Des de les fronteres del silenci. Aproximació crítica a l'obra de Carmelina Sánchez-Cutillas. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Sánchez-Cutillas, Carmelina (2021): Obra completa I. Poesia. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Sánchez-Cutillas, Carmelina (2021): Obra completa II. Prosa. València, Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Nota biogràfica

Joan Borja i Sanz. Mestre per l'especialitat de Ciències, llicenciat en Filosofia i Lletres i doctor en Filologia Catalana, Joan Borja és autor de més d'una trentena de llibres. Hi destaquen títols com «La utopia de la ciència» (2004), «Llegendes del sud» (2005), «Café del temps» (2013), «Papers d'etnopoètica» (2014), «Les llegendes secretes de Sara Llorens» (2016), «Sobre l'alquímia de la vida» (2016) o «Enric Valor, memòries» (2020). Des de 2016 dirigeix la Càtedra Enric Valor de la Universitat d'Alacant

Maria Àngels Francés és doctora en Filologia Catalana, llicenciada en Filologia Anglesa i professora titular de la Universitat d'Alacant. Centra la investigació en la literatura autobiogràfica, la crítica de gènere i els estudis sobre la promoció de la lectura. Entre les seues publicacions destaquen «Feminisme i literatura: "L' hora violeta", de Montserrat Roig» (2010) i «Montserrat Roig: feminisme, testimoni i memòria» (2012). Des del 2021 és membre de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

2. Literatura catalana contemporània, del XIX al XXI

Carla Riera Roca (Universitat de Girona)

Retrats de sang: decadentisme i violència als relats breus de Víctor Català

L'objectiu d'aquesta comunicació és estudiar el decadentisme present en els relats breus de Víctor Català, especialment en la constant tensió de la bèstia dins la civilització. L'autora va iniciar-se en la producció artística a través de la pintura i l'escultura i aquesta sensibilitat li va permetre d'omplir les paraules dels colors i les textures de la violència. A través dels efectes plàstics, pretenia embrutar la visió del lector i provocar la "suggestió" inherent a la literatura decadentista, contemplada sovint en el marc del modernisme.

Així, certament, els seus relats estan vinculats al "mal du siècle", a un moment històric molt concret, i certament copsen la societat de l'època. Però els elements que hi apareixen giren al voltant de qüestions valuoses per reflexionar sobre la condició humana més enllà d'aquest període, i segueixen apel·lant a l'individu d'avui en dia, si aquest aconsegueix superar la pàtina costumista que sovint se'ls ha associat i extreure'n l'essència.

Analitzarem l'aparició de conceptes vinculats a la justícia, la marginació social, la salut mental o la violència interpersonal. En són exemples la dissecció de les obsessions humanes que fa l'autora al relat "El calvari d'en Mitus" o l'aparició del dilema entre la venjança i la justícia social a "Parricidi". A través d'aquests personatges, Català reflexiona no només sobre la capacitat pel mal que té l'individu – un dels grans temes de la filosofia i de la literatura – sinó també sobre la presència de la maldat en una societat del segle XX en què han tingut lloc alguns dels crims més atroços de la història de la humanitat.

Referències bibliogràfiques

- Bataille, G. (1957), *La literatura y el mal*. Traducció de Lourdes Ortiz. Barcelona, Nortedur, 2010.
- Casacuberta, M. (2019), *Víctor Català, l'escriptora emmascarada*, L'Avenç: Barcelona, 2019.
- Castellanos, J. (1997), "Víctor Català, escriptora" a Jordi Castellanos, *Literatura, vides, ciutats*, Edicions 62: Barcelona, pp. 51-110.
- Dasca Batalla, M. (2006), "L'alenada roent de la fera. La introducció del mal a Solitud com a paradigma de la modernitat", a E. Prat i P. Vila (ed.). *Actes de les Terceres Jornades d'Estudi sobre la vida i l'obra de Caterina Albert "Víctor Català"* (en ocasió del centenari de Solitud 1905-2005). Girona: Curbet CG, 2006, pp. 193-210.
- McGinn, C. (1950), *Ethics, Evil and Fiction*, Nova York: Oxford University Press, 1997.
- Safranski, R. (1997). *El mal o el drama de la llibertat*. Traducció de Raül Gabós. Barcelona, Tusquets, 2000.
- Schopenhauer, A. (1819), *El mundo como voluntad y representación* (vol. I i II). Traducció de Roberto R. Aramayo. Madrid, Círculo de Lectores. Fondo de Cultura Económica de España, 2003.

Nota biogràfica

Graduada en Humanitats per la Universitat Pompeu Fabra. Màster en Comunicació i Estudis Culturals a la Universitat de Girona. Actualment, tinc una beca de recerca per al Grup de Literatura de l'Edat Moderna, Contemporània i Patrimoni Literari de la Universitat de Girona. Treballo en el meu doctorat sobre la representació de la mal en la narrativa breu de Víctor Català, a través d'un anàlisi comparativa dels personatges i els paisatges de la violència amb els que apareixen en la narrativa d'Edgar Allan Poe i de Flannery O'Connor.

Caterina Riba Sanmartí (Universitat de Vic)

Felícia Fuster: l'escriptura com una malla d'estopa

Felícia Fuster és una de les poetes més singulars de les lletres catalanes. La seva poesia, caracteritzada per la desposseïció i les arestes de les imatges, esgarrinxia. Es tracta d'una obra molt plàstica, que explora la materialitat del llenguatge i l'eloqüència de les elisions. Creadora polifacètica, tenia formació artística i havia participat en exposicions des dels anys quaranta. El seu anhel de renovació, d'experimentació i de recerca la portà a establir vincles entre les diferents formes d'expressió.

Fuster, nascuda a Barcelona l'any 1921, es traslladà a viure a París l'any 1951, on residí fins a la seva mort el 2012, i la seva poesia no es va donar a conèixer fins el 1983, amb 63 anys, quan va quedar finalista del premi Carles Riba. A partir de llavors, i en el termini de divuit anys, es publicà la seva obra poètica, integrada per set reculls. La celebració del centenari del seu naixement el 2021 va suposar un impuls per difondre la figura i l'obra d'una figura excepcional, poc estudiada i amb una repercussió limitada.

Tal com recorda en el text "A dins. A fora" (1989), Felícia Fuster s'havia criat al barri de la Barceloneta, a prop del mar, on els seus pares tenien una ferreteria, i en la seva obra hi podem trobar moltes metàfores marineres i de costura, que connecten amb la vida dels pescadors, amb les xarxes esteses al llarg dels carrers i amb les dones que cosien a l'exterior per evitar els interiors foscos. La gran quantitat d'imatgeria i metàfores marines i tèxtils travessen l'obra de Felícia Fuster. Unes i altres s'entrellacen, ja que formen part del mateix aglomerant i li permeten anar concretant la seva mirada sobre el món.

En aquesta comunicació faré un recorregut per la seva obra detenint-me en alguns dels elements que l'autora pren d'aquest món d'infantesa i que elabora poèticament. Argumentaré, tanmateix, que a partir de *Passarel·les / Mosaiques* l'ús de referències a aquests àmbits es va diluint i que el que es transfereix al poema és el bastiment en forma de xarxa de pescadors, de filat o de teixit, amb una escriptura perforada que incorpora espais en blanc.

Referències bibliogràfiques

- Frayssinhes-Ribes, Sandrine, (2021) "La place de la langue française dans l'œuvre de la poétesse catalane Felícia Fuster (1921-2012)", *Hispanismes*, 18, p.
- Frayssinhes-Ribes, Sandrine, Riba, Caterina (2021) "Felícia Fuster, les paraules que germinen dins la llengua", *Mirmanda* 16, 2021, p. 103-108.
- Fuster, Felícia (2010) *Obra poètica*, a cura de Lluïsa Julià, Bracelona: Proa.
- Felícia FUSTER, «La poesia japonesa moderna», *Revista de Catalunya*, n°19 (mai 1988), p. 131-150.
- Julià, Lluïsa (2010) "Pròleg" dins Felícia Fuster *Obra poètica*, a cura de Lluïsa Julià, Bracelona: Proa.
- Mohino, Abraham (2014) "Els haikus del món flotant de Felícia Fuster" dins Jordi mas López (ed.) *L'haiku en llengua catalana*, Santa Coloma de Queralt, Obrador Edèndum, p.111-132
- Papasseit, Joan-Salvat (1997) *Obres completes*, edició a cura de Joaquim Molas, Editorial Ariel.

Nota biogràfica

Doctora en Literatura per la Universitat de Vic, té un màster de Literatura Comparada de la Universitat París IV-Sorbona de París i és llicenciada en Periodisme (UAB), en Humanitats (UAB), i en Traducció i Interpretació (UVic). L'any 2012 defensà una tesi doctoral sobre l'obra poètica de Maria-Mercè Marçal que li valgué el premi Josep Carner de l'Institut d'Estudis Catalans. Els seus interessos de recerca giren entorn de la Literatura Comparada, la Traducció i Estudis de Gènere, i dels espais d'intersecció entre aquests tres camps. Entre els llibres que ha publicat, destaquen dos assajos sobre Marçal, *Cos endins* (Curbet, 2015) i *Maria-Mercè Marçal. L'escriptura permeable* (Eumo, 2014) i, juntament amb Carme i Montserrat Sanmartí, un llibre sobre correspondència femenina titulat *Dins el tinter* (Eumo, 2018). Ha escrit diversos articles i capítols de llibre sobre autores del segle XX i XXI com Clementina Arderiu, Montserrat Abelló, Rosa Leveroni, Anna Dodas, Quima Jaume, Dolors Miquel, Audre Lorde, Felícia Fuster, Clarice Lispector, Elinor Glyn o Florence Barclay.

Teresa Julio Giménez (Universitat de Vic) Llúcia Bartre: dramaturgia i territori

Avui dia Llúcia Bartre és una dramaturga pràcticament desconeguda, malgrat haver desenvolupat una intensa activitat teatral a la vila rossellonesa d'Illa del Riberal entre 1920 i 1940. Ser dona escriptora, quan ser dona i escriure no estava ben vist; dedicar-se al teatre popular i amateur, que no sempre ha tingut cabuda als manuals; optar per una minoritària variant dialectal del català en les seves comèdies i sainets; i fer-ho des del Rosselló, lloc d'encreuament de terres franceses i catalanes, han estat un aplec de factors que no l'han afavorida gaire.

Autora de més d'una cinquantena de peces teatrals, recollides en vuit volums, Bartre es revela com a una observadora extraordinària, amb una gran vis còmica. Sap aprofitar el que li ofereix la vida quotidiana, la realitat diària, per fer-ne matèria risible i ridícula, i convertir-la en carn de sainet. El seu Rosselló nadiu és l'eix vertebrador de tota la seva producció literària, teatral o poètica, i no només per l'ús de la llengua, sinó pels paisatges, els temes, els personatges i els costums. L'exaltació de l'espai geogràfic és reiterada al llarg de la seva dramaturgia, i està present d'una manera directa o indirecta, tant als diàlegs com a les acotacions o als poemes que hi incrusta.

En aquesta comunicació se segueix la seva trajectòria dramàtica, amb dades fefaents sobre la seva biografia, i s'analitza la importància de l'entorn en el seu teatre, un teatre breu i popular, que retrata des de diferents perspectives la vida rural de la Catalunya del Nord.

Referències bibliogràfiques

- BADOSA, Cristina (2011). «El teatre català a la Catalunya del Nord», *Revista de Girona*, n. 268, ps. 88-91.
- MARTY, Jean (1977). «Madame Lucie Bartre», *Cahiers des Amis du Vieil Ille*, n° 58, ps. 34-41.
- MCNERNEY, Kathleen i ENRÍQUEZ DE SALAMANCA, Cristina (1994). *Double minorities of Spain*, New York: Modern Language Association of America, p. 67.
- PRAT, Enric & VILA, Pep (2002). *Mil anys de llengua i literatura catalanes al Rosselló, Canet de Rosselló: Trabucaire*.
- PONSAILLÉ, Janine i RONGIER COME, Roselyne (1977). «Le théâtre à Ille», *Cahiers des Amis du Vieil Ille*, n° 137, p. 2-33.
- SERRA I KIEL, Dolors (1996). *Bibliografia nord-catalana*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- VALLS, Miquela (1977). «Lucie Bartre (1881-1977)», *Cahiers des Amis du Vieil Ille*, n° 137, ps. 34-42.
- VERDAGUER, Pere (1974). *Defensa del Rosselló central*. Barcelona: Curial.
- VERDAGUER, Pere (1997). «Llúcia Bartre», *Serra d'Or*, n° 456 (desembre), p. 50

Nota biogràfica

Professora Titular del Departament de Traducció, Interpretació i Llengües Aplicades de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes de la Universitat de Vic. Llicenciada en Filologia Espanyola i en Filologia Catalana per la Universitat de València, i doctora en Filologia Hispànica per la Universitat de Barcelona. Especialista en el teatre del Segle d'Or espanyol, i en estudis de gènere. Ha intervingut en projectes d'investigació de la Universitat de Castilla-La Mancha i de la Universitat de Vic, i és membre de l'Institut de Teatro Clásico de Almagro i del GETLIHC (Grup d'Estudis de gènere: traducció, literatura, història i comunicació) de la UVic. Actualment treballa en la recuperació de traductores invisibilitzades durant el franquisme, entre elles, María Luz Morales, Maria Carratalà, Irene Polo, Isabel Oyarzábal o Consuelo Berges. És directora de la Col·lecció Capsa de Pandora d'Eumo Editorial i coordinadora del programa de Doctorat Traducció, Gènere i Estudis Culturals

Mia Güell Devesa / Jordi Chumillas Coromina / Ricard Giramé Parareda (UVic) Una aproximació a la geografia humanística i emocional

Un dels fenòmens habituals en la literatura és la representació d'indrets que poden acabar prenent un significat particular per l'experiència que hi ha viscut cada autor. Això proporciona una visió polièdrica d'un mateix lloc que s'emmarca en l'anomenada geografia humanística i emocional.

Amb aquesta comunicació es pretén explorar la noció de geografia humanística i emocional fent especial esment als conceptes d'indret i lloc vinculats a la literatura. Això ha de permetre analitzar alguns exemples de lloc escrits per diversos autors/es i comprovar-ne la diferent percepció de cadascun d'ells dins del marc de la geografia humanística i emocional.

Referències bibliogràfiques

- BAETHGE, Contanze. «Geographie littéraire». A: ARON, Paul; SAINT-JACQUES, Denis; VIALA, Alain (2002). *Le Dictionnaire du littéraire*. París: Presses Universitaires de France, p. 250-251.
- CALVO, Lluís i VALLS, Jordi (2008). *Última oda a Barcelona, Santa Coloma de Gramanet*: La Garua Llibres.
- COLLOT, Michel (2014). *Pour une géographie littéraire*, París: Éditions Corti.
- DAVIDSON, Joyce; BONDI, Liz ; SMITH, Mick (2005). *Emotional geographies*, Aldershot: Ashgate
- FOUCAULT, Michel (1984). "Des espaces autres" a *Architecture, Mouvement, Continuité*, núm. 5 , p. 46-49.
- FURLANI, María E.; GUTIÉRREZ, María J. (1990). «Aportación al acercamiento entre literatura y geografía. Imágenes regionales de Mendoza (República Argentina)». *Revista de Geografía Norte Grande*, núm. 17, p. 67-74.
- LEVY, Bertrand (2006). «Geografía y literatura». A: HIERNAUX, Daniel; LINDÓN, Alicia. *Tratado de Geografía Humana*. México: Anthropos, p. 460-480.
- SOLDEVILA i BALART, L., & SAN EUGENIO VELA, J. (2012). *Geografía literària dels Països Catalans. El cas de la comarca d'Osona*. *Ausa*, 25(170), 979-1001.

Nota biogràfica

Jordi Chumillas-Coromina es doctor en Traducció, Llengües i Literatura. És professor agregat a la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya. Dirigeix la línia d'investigació "Patrimoni literari: estudi i aplicacions" del grup d'investigació Textos Literaris Contemporanis: Estudi, Edició i Traducció. Els seus àmbits d'investigació són l'estudi de sinergies entre literatura i territori d'una banda i, de l'altra, l'estudi de la traducció i la recepció literària, dins dels quals ha realitzat diverses publicacions i comunicacions en congressos nacionals i internacionals. Forma part de la Xarxa interuniversitària Geografies Literàries 3.0.

Mia Güell Devesa és doctora en Traducció, Llengües i Literatures. És professora agregada a la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya. Dirigeix la línia d'investigació "Didàctica de la literatura" del grup de recerca Textos Literaris Contemporanis: Estudi, Edició i Traducció. Els seus àmbits de recerca són l'estudi de la memorialística catalana femenina d'una banda i, de l'altra, de la didàctica de la literatura i el paper que juga el patrimoni literari. En aquests camps ha realitzat diverses publicacions i comunicacions en congressos nacionals i internacionals. Forma part de la Xarxa interuniversitària Geografies Literàries 3.0.

Ricard Giramé-Parareda té un màster en Comunicació Digital Interactiva i és doctorand i membre del grup de recerca Textos Literaris Contemporanis: Estudi, Edició i Traducció. Els seus àmbits de recerca són l'estudi de les relacions entre la literatura i la comunicació a través de la creació de marques literàries i, més precisament, dels llocs literaris com a concreció d'un tipus de marca. En aquesta línia ha realitzat diverses publicacions i comunicacions en congressos nacionals i internacionals. Forma part de la Xarxa interuniversitària Geografies Literàries 3.0.

Carles Cortés Orts (UA)

El naixement d'una escriptora: Isabel-Clara Simó i la revista Canigó

En la nostra comunicació, pretenem analitzar la participació de l'escriptora Isabel-Clara Simó en la revista Canigó. L'any 1972 va passar a ocupar la direcció de la revista, en el moment que va passar a ser setmanari. Una tasca com a periodista que es va convertir en el banc d'experimentació en el món de l'escriptura i que, a mesura que va dedicar-se a la seua trajectòria com a escriptora de ficció, va deixar de banda. Hem de tenir en compte que set anys després d'aquesta dedicació, publicava el seu primer volum de relats, És quan miro que hi veig clar. És per això que volem resseguir els motius i l'activitat que hi va realitzar per observar els inicis de la seua dedicació futura, que ens servirà per a enriquir els estudis de l'obra posterior. Com ella mateixa va afirmar: "A Canigó li dec l'aprenentatge de la llengua catalana, el llenguatge periodístic i la dedicació final com a escriptora" (Cortés-Beneito 2006, 31).

Així, tant en l'editorial de la revista, com en diversos articles i entrevistes, l'escriptora periodista anava oferint les seues preocupacions envers la cultura i la llengua catalana, a més del seu posicionament polític. D'aquesta manera va construir un imaginari que s'estendrà en assajos posteriors com Carta al meu nét. Sobre el nacionalisme (2000), En legítima defensa (2003) o Si em necessites xiula (2005) i, fins i tot, en relats de ficció com La salvatge (1994), L'home que volava en el trapezi (2002) o Amor meva (2010). Per al nostre estudi, hem fet un buidatge complet de la revista en l'etapa que ella en va ser la directora per contrastar els motius de comentari i la seua possible influència en la consecució d'un imaginari i un estil propi en la seua trajectòria futura com a escriptora.

Referències bibliogràfiques

- CORTÉS, Carles i BENEITO, Àngel (2006), "Caminar sota les estrelles: Alcoi-València-Figueres-Barcelona" dins Saó, Isabel-Clara Simó un somriure compromés, València, 2006, p. 25-32.
- Cortés, Carles (2018), "De la perifèria al centre: reflexions sobre la llengua catalana de l'escriptora Isabel-Clara Simó", eHumanista: Journal of Iberian Studies, p. 155-167.
- CRUZ, Miquel (2006), La revista Canigó: un exemple per a la memòria democràtica i plural (1954-1983), València, Publicacions de la Universitat de València, 2019.
- FAULÍ, RIBERA, HUERTAS, DALFÓ, SIMÓ, LANAO, VINYOLES (1987), Tele/Estel, Arreu, Orifloma, Canigó i Presència: cinc revistes catalanes entre la dictadura i la transició. Barcelona, Diputació de Barcelona: Col·legi de Periodistes de Catalunya.
- FERRER i GIRONÉS, Francesc (1985), La persecució política de la llengua catalana, ed. 62. Barcelona.
- SOLÉ i Sabaté, Josep M i VILLARROYA, Joan (1993), Cronologia de la repressió de la llengua i la cultura catalanes 1836-1975, Editorial Curial, Barcelona.

Nota biogràfica

Carles Cortés (Alcoi, 13.02.1968) és catedràtic d'universitat de literatura en el Departament de Filologia Catalana de la Universitat d'Alacant des del 2002 i membre del Grup de Recerca de la Literatura Contemporània i d'Estudis Transversals: literatura i altres arts en el Mediterrani Occidental

Ha publicat diversos monogràfics sobre escriptors catalanes contemporànies com a M. Antònia Oliver i, especialment, sobre Mercè Rodoreda (Els protagonistes i el medi en la narrativa de Mercè Rodoreda, 1996; Aproximació a Quanta, quanta guerra... de Mercè Rodoreda, 2000; Començar a escriure: la construcció dels primers relats de Mercè Rodoreda (1932-1938), 2002), entre altres.

És compilador de diversos volums de relats breus d'escriptors catalanes del segle XX, com Victor Català, Carme Riera, M. Antònia Oliver, Isabel-Clara Simó o M. Mercè Roca. En l'apartat d'articles producte de la seua recerca, cal ressaltar els referits a l'anàlisi de l'obra literària d'escriptors com Mercè Rodoreda, Xavier Benguerel o Isabel-Clara Simó.

Angels Pedron Marzal (Universitat Catòlica de València)

Dialogisme i alteritat en la producció poètica de Marisol González Felip

La producció de la poesia escrita per dones al País Valencià des dels anys 70, posterior, per tant, a la dictadura a Espanya, és un tema que reclama atenció per part de la crítica literària. Tot i els esforços d'autors com Sanchis Guarner o el mateix Fuster, que reivindicaven el relleu de les dones escriptores de narrativa i poesia al País Valencià, és cert que a hores d'ara existeixen no poques llacunes en l'estudi de les obres més representatives, sobretot en poesia, escrites per plomes femenines. Dins de la nòmina d'escriptores, cal destacar, segons diversos estudis (Alpera, 2004) dues generacions clarament diferenciades entre els anys 70 i 80, tal com es pot evidenciar des dels mateixos reculls d'antologies poètiques, publicades entre d'altres, per la Forest d'Arana (1991).

El cas que ens ocupa en aquesta comunicació, de la poetessa Marisol González Felip (La Plana Baixa, 1962) és un exemple d'escriptora a la qual no s'han dedicat gaire estudis, tot i ser la poetessa valenciana més premiada durant els anys 80 al País Valencià i que compta amb una àmplia producció de més de 20 llibres editats de poesia, a més de nombrosos poemaris inèdits

i premiats en diversos certàmens arreu del domini lingüístic català.
Objectius

L'objectiu de partida de la present comunicació és analitzar tres obres de Marisol González: Suite de València, Crònica de llunes i Contratemp, des d'una òptica d'interpretació que justifica el punt de vista novedós de la veu poètica de la poetessa: l'expressió de la paraula d'acord amb els conceptes de dialogisme, alteritat i polifonia, encunyats per Bahjtin, i que suposen una línia clau d'interpretació dels poemaris, en què la simbologia i els recursos estan al servei del receptor implícit, amb el qual es crea un joc de desdoblament, fins i tot, d'acord amb una actitud lírica que, des de la quotidianitat i la realitat bàsica arriba a la introspecció i a la identificació amb el lector en les vivències que desplega la veu poètica. Aquesta visió d'una poesia basada en el dialogisme i l'alteritat és novedosa en la producció poètica, en què sovint s'opta per la poesia bé de compromís social, bé simbòlica, bé intimista. Nogensmenys, en la producció poètica de Marisol González esdevé una fusió entre tots tres vessants des del dialogisme, amb el qual es produeix el desdoblament poètic en benefici de la paraula poètica.

Metodologia

Per a dur a terme l'objectiu anterior, la metodologia que s'emprarà en la comunicació és l'anàlisi comparativa dels tres poemaris escollits en el conjunt de la producció poètica contemporània. Mitjançant aquest mètode s'analitzaran els recursos estilístics i les fonts més sovintejades que cohesionen els tres poemaris, sobretot pel que fa a l'ús constant dels símbols i de les metàfores continuades que arriben a crear una al·legoria, ben sovint, al llarg de tot el poemari, sempre partint del dialogisme bahjtinià, i en benefici de la identificació del lector implícit.

Referències bibliogràfiques

«Poetes del nord», Universitat Jaume I/ABC, Castelló 1992

Alpera, Lluís (2004). «Una suggerent intertextualitat estellesiana: el poemari Suite de València, de Marisol González i Felip», dins Sobre poetes valencians i altres escrits, Volum 3, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004, p.52

Anfruns, I; Aresté, S. (1991). Les veus de la medusa. València, La Forest d'Arana.
Bahjtin, M. (1981). La imaginación dialógica.

Gómez, F. (2006). El concepto de "dialoguismo" en Bahjtín: La otra forma del diálogo renacentista . Alicante, Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes

Gonzalez Felip, M. (1993). Crònica de llunes, Edicions Germania, Alzira.

Gonzalez Felip, M. (2012). Suite de València. València, Babilonia.

Gonzalez Felip, M. (2014). Contratemp. Alzira, Germania.

Palomero, J. (1995). Poesia valenciana contemporània, un passadís emocionat cap al s.XXI. València, Tabarca.

Nota biogràfica

Nota

biogràfica

Àngels Pedrón Marzal és actualment Graduada en Magisteri, amb màster posterior i actualment és alumna de Doctorat del Programa "Retos de las Ciencias Sociales y Humanas en el siglo XXI" de la Universitat Catòlica de València sant Vicent Màrtir, on està duent a terme la tesi doctoral, dirigida per la dra. Anna Peirats, sobre el dialogisme, polifonia i alteritat en la producció poètica de Marisol González Felip.

Adriana Nicolau Jiménez (Universitat Oberta de Catalunya)

Feminismes al teatre català contemporani: tres exemples

Malgrat els estudis de Maria José Ragué Arias (1996, 2000), que va proposar incorporar el gènere com a eix d'anàlisi del teatre català contemporani a través de la influència dels estudis teatrals feministes anglosaxons (Dolan 1988, Case 1988, Gayle 1990), els estudis teatrals catalans han dedicat fins a dia d'avui una atenció molt menor al rol de les dones al camp teatral català, a l'impacte que hi té el gènere i a les expressions feministes que s'hi han produït. Amb aquesta comunicació, que sintetitza part dels fruits de la tesi doctoral Feminismes al teatre català contemporani (2000-2019), pretenc afirmar la necessitat d'incorporar el gènere com a eix d'anàlisi transversal en l'estudi del teatre català, i faig una proposta hermenèutica de l'impacte dels feminismes en la composició d'obres de teatre de text a través de tres obres representatives. La primera obra abordada és Una gossa en un descampat de Clàudia Cedó, estrenada l'any 2018 sota direcció de Sergi Belbel. Es tracta d'una peça que visibilitza l'experiència de la mort perinatal, per defensar-ne una incorporació a l'imaginari comú, un moviment que podem identificar amb el feminisme de la igualtat. La segona obra analitzada és Màtria de Carla Rovira, estrenada l'any 2017 amb direcció de la mateixa autora. L'obra proposa una reflexió meta-teatral entorn de la memòria històrica i el rol que hi han jugat tradicionalment les dones, i per tant reivindica la recuperació de genealogies femenines, un concepte propi dels feminismes de la diferència. La tercera obra tractada és Accions de resistència de Marta Galán, que va muntar la companyia Susanna Barranco l'any 2018, i descriu una distòpia d'un mercantilisme extrem per proposar una crítica anti-capitalista i feminista del present, des d'una perspectiva pròpia del feminisme de la tercera onada, que s'ha caracteritzat per la interseccionalitat.

Referències bibliogràfiques

- Ragué Arias, María José (1996). *El teatro de fin de milenio en España (De 1975 hasta hoy)*. Barcelona: Ariel.
- Ragué Arias, María José (2000). *¿Nuevas dramaturgias? (Los autores de fin de siglo en Cataluña, Valencia y Baleares)*. Madrid: Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música/ Centro de Documentación Teatral.
- Dolan, Jill (2012 [1988]). *The Feminist Spectator as Critic*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Case, Sue-Ellen (2008 [1988]). *Feminism and Theatre, with a foreword by Elaine Aston*. Basingstoke : Palgrave Macmillan.
- Austin, Gayle (1990). *Feminist Theories for Dramatic Criticism*. Michigan: University of Michigan Press.
- Cedó, Clàudia (2018b). *Una gossa en un descampat*. Barcelona: Biblioteca Sala Beckett/REMA 12, SL.
- Rovira, Carla (2018). *Màtria* [text inèdit]. Arxiu personal de Carla Rovira.
- Galán, Marta (2019). *Accions de resistència [Col·lecció Teatro Autor Exprés, Edició Promocional/ No venal]*. Pròleg d'Adriana Nicolau. Madrid: Fundació SGAE.

Nota biogràfica

Adriana Nicolau Jiménez és estudiant predoctoral a la Universitat Oberta de Catalunya, on està enllestint la tesi *Feminismes al teatre català contemporani (2000-2019)* sota la direcció de Teresa Iribarren. És llicenciada amb Premi Extraordinari en Filologia Catalana per la Universitat Autònoma de Barcelona i Màster en Teoria de la Literatura per l'École Normale Supérieure de París. Ha exercit com a lectora de català al Centre d'Études Catalanes de la Sorbona i ha publicat articles acadèmics sobre literatura, teatre i gènere a *Tangence*, *Feminismo/s* i *New Theatre Quarterly*, així com articles divulgatius a *Tribuna feminista*, *Núvol* i la *Revista de Catalunya*. El darrer article acadèmic que ha publicat, escrit a quatre mans amb Teresa Iribarren, és "The Staging of Ciudad Juárez's Feminicides: Àlex Rigola and Angélica Liddell Speak for the Victims" (2020).

Katiuscia Darici (Università di Torino)

"Sempre han parlat per nosaltres": escriptura i feminisme en Najat El Hachmi

Com afirma Núria Varela en *Feminismo 4.0* "durante siglos se mantuvo la expresa prohibición a las mujeres de tener conocimiento, leer, escribir, crear, hablar en público..." (2019: 159). No obstant això, a partir del moviment del #metoo les dones han començat a aixecar la veu i a obtenir una visibilització que trenca el mandat patriarcal del silenci a escala global. En el seu assaig de 2019, *Sempre han parlat per nosaltres*, El Hachmi reivindica desfer-se de la submissió imposada com a tret identitari. Amb molta valentia treu temes delicats perquè relacionats amb el seu origen marroquí i amb l'ambient en el qual es va educar, i afirma que el feminisme és un i reuneix totes les dones de món, sense distinció de cultura i religió. Pel que fa específicament el tema de l'escriptura, El Hachmi defensa la llibertat de la dona perquè aquesta no hagi de quedar-se en segon pla i denuncia la discriminació i la invisibilitat de les dones als mitjans de comunicació i òrgans de poder del món de la cultura. Tanmateix subratlla la condició doblement discriminada en el cas de la dona musulmana perquè "en la mentalitat del racista les dones que pertanyen a l'Islam mereixen ser relegades a un lloc de segona, tant per la nostra religió com per la nostra procedència" (El Hachmi 2019: 91).

La meua hipòtesi de treball és estudiar la importància de l'escriptura en la poètica de Najat El Hachmi com a forma d'exercici de llibertat i descriure com poc a poc la pràctica de l'expressió escrita es converteix en eina de resistència i lluita contra el masculisme. El seu últim assaig constitueix el punt de partida del meu estudi però caldrà tenir en compte també els llibres anteriors, com a evolució del pensament feminista de l'escriptora en la seva producció literària.

Referències bibliogràfiques

- Cabré, Maria Àngels, 2013, *Leer i escriure en femeníno*. Aresta.
- , 2020, *El llarg viatge de les dones. Feminisme a Catalunya*. Barcelona: Edicions62.
- El Hachmi, Najat, 2015, *La filla estrangera*. Barcelona: Edicions62.
- , 2019, *Sempre han parlat per nosaltres*. Barcelona: Edicions62.
- Roig, Montserrat, 1991, *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*. Barcelona: Edicions62.
- Russ, Joanna, 1983, *Cómo acabar con la escritura de las mujeres. Dos bigotes*, 2018.
- Sanz, Marta, 2018, *Monstruas y centauros. Nuevos lenguajes del feminismo*. Anagrama.
- Varela, Núria, 2019, *Feminismo 4.0. La cuarta ola*. Barcelona: Penguin Random House.

Nota biogràfica

Katiuscia Darici és doctora en Literatures estrangeres i ciències de la literatura per la Universitat de Verona en cotutela amb el departament d'Humanitats de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. S'ocupa de novel·la contemporània espanyola i catalana i d'Estudis Ibèrics. Ha publicat articles en volums i revistes acadèmiques (sobre, entre d'altres, Albert Sánchez Piñol i Najat El Hachmi). Ha traduït a l'italià el poemari de Nora Albert "Fragili naufragi" (Ensemble, 2020) i acaba de publicar un estudi monogràfic titulat "«La piel fría» de Albert Sánchez Piñol: una novela «in limine»" (QuiEdit, 2020). És membre de l'AISC Associazione Italiana Studi Catalani. Actualment és professora associada de literatura catalana a la Universitat Ca' Foscari de Venècia.

Júlia Ojeda Caba (UOC) i Teresa Iribarren (UOC) Dones, precarietat i violència en Maria Guasch

El 2017 Maria Guasch va publicar la seva tercera novel·la, *Els fills de Llacuna Park*, reconeguda l'any següent amb el Premi de la Crítica Catalana. L'obra s'inscriu en l'actual tendència de situar al centre del relat un subjecte femení: la Clara viu un moment de crisi vital marcat per la precarietat laboral i per la progressiva descoberta de distintes violències que fan trontollar encara més la seva fràgil estabilitat emocional. La seva pràctica professional la porta a conèixer de primera mà una presó de dones: dialogant amb diverses recluses albira unes trajectòries vitals encara més precàries que la seva i, a més, estigmatitzades.

En la nostra comunicació volem estudiar la representació del règim carcerari femení, ben poc tractat en la literatura catalana, a fi d'escatir com es configura aquest espai diegètic i com es representen les confinades des d'una perspectiva interseccional. Per determinar els mecanismes de plasmació de la precarietat intentarem respondre preguntes com ara: com s'expressen en un relat en català les subjectivitats d'unes recluses que sovint tenen una nacionalitat extracomunitària? De quina manera i des de quina posició són mirades les preses? Quina relació s'estableix entre la condició social, racial i de gènere en contextos de privació de llibertat?

En el nostre treball tindrem en compte, d'una banda, el fet migratori, la classe social, l'educació, el gènere o fins i tot la lluita ideològica a fi d'entendre l'especificitat d'aquests subjectes subalterns. De l'altra, posarem en relació la seva precarietat amb el context de crisis econòmiques del 2000 ençà i l'avenç del neoliberalisme, que han reforçat violències sistemiques envers les dones. Així mateix, explorarem les estratègies narratives i lingüístiques emprades per donar veu a aquestes figures marginals i la disposició de l'espai enunciatiu perquè siguin escoltades.

Referències bibliogràfiques

- Butler, Judith, (2019 -2009) *Marc de guerra. Quines vides plorem?*, traducció de Marina Espasa, Barcelona, Pòrtic.
- Camps, Josep i Maria Dasca (Ed.), (2019) *La Narrativa catalana al segle XXI, balanç crític*. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
- Hill Collins, Patricia i Sirma Bilge, (2016) *Intersectionality*, Cambridge/Malden, Polity Press.
- Lorey, Isabell, (2016) *Estado de inseguridad. Gobernar la precariedad*, Trad. Raúl Sánchez, Madrid, Traficantes de Sueños.
- Martínez Fernández, Ángela i Mercè Picornell, (2019) "Un gesto de escucha. De Rigoberta Menchú a 'Las que limpian los hoteles': aplicaciones y límites de la subalternidad en el cambio de siglo. Una conversación con Mercè Picornell", *Kamchatka*, 14: 491-538.
- VVAA, (2009) *Delitos y fronteras: Mujeres extranjeras en prisión*, Madrid, Ed. Complutense.

Nota biogràfica

Júlia Ojeda és becària predoctoral en el programa d'Humanitats i Comunicació de la UOC, i pertany al grup de recerca Literatura Catalana, Món Editorial i Societat (LiCMES). Actualment està en una estada de recerca a la Universitat de Lund per desenvolupar la tesi "La narrativa catalana de postcrisi: precarietat, fragilitat i antinormalització en la novel·la catalana actual (2010-2020)". És col·laboradora de la revista *La Lectora* i membre del consell de redacció de *Caràcters*.

Teresa Iribarren és professora dels Estudis d'Arts i Humanitats de la UOC, directora del grup de recerca Literatura Catalana, Món Editorial i Societat (LiCMES), i directora del Màster d'Edició Digital. La seva darrera publicació (amb Adriana Nicolau) és "The Staging of Ciudad Juárez's Femicides: Àlex Rigola and Angélica Liddell Speak for the Victims", *New Theatre Quarterly*, 2020, 36-2: 131-148.

3. La llengua catalana als segles XX i XXI: descripció, prescripció i usos

Joan Costa Carreras (Universitat Pompeu Fabra)

Pompeu Fabra, entre la llengua standard i la “llengua patró”

Pompeu Fabra fa servir el 1908 (Obres completes) el sintagma llengua patró per referir-se al castellà en el sentit que Fishman (1973) dona a la llengua “model”. El 1929, però, aquest sintagma l’usa per dir que “no és possible qualificar d’incorrecta qualsevol de les [formes o construccions d’una llengua] mentre no s’hagi elaborat, dins ella, un llenguatge standard, una llengua patró”, que situa aquest concepte en l’àmbit de de l’estandardologia comparada (Joseph 1987: 13), teoria que analitza les relacions entre estàndard i dialectes. En el primer cas el terme llengua patró (calc sintàctic a partir de standard language) es refereix a una llengua diferent; en el segon a una varietat interna de la llengua. La comunicació analitzarà si aquest doble sentit és el que hi ha en el següent text fabrià de 1925: “encara que [les deformacions de tota llei que la nostra llengua ha sofert sota la influència castellana] persistissin, el català estaria lluny d’ésser respecte al castellà el que és l’andalús o el mateix bable. No és un de tants dialectos españoles” (“Conversa filològica” del 25/5/1920). Per altra banda, la comunicació analitzarà quin sentit dona Fabra al manlleu no adaptat standard (en textos de 1929 i 1930) i al derivat adaptat estandarditzat (en una crònica de diari sobre un parlament seu), a partir de l’anàlisi que Costa (2009 i en avaluació) fa dels termes fabrians dialecte, llengua i llengua literària, entre altres, i la de Murgades (2008). La comunicació, si hi hagués espai i temps, també investigaria (a) de quines obres (Jespersen, Bloomfield, etc.) és probable que aprengué el terme i (b) si, a banda de Josep Calveras, algun altre gramàtic català, basc, castellà o gallec feia servir standard o llengua patró entre final del s. XIX i primera meitat del s. XX per analitzar el grau d’originalitat de la terminologia de Fabra.

Referències bibliogràfiques

- Bloomfield, Leonard (1914). Introduction to the study of Language.
- Costa Carreras, Joan (2009). La norma sintàctica del català segons Pompeu Fabra.
- Costa Carreras, Joan (en avaluació). “El concepte de estàndard segons els centres codificadors del català i de l’espanyol: contribució a l’estandardologia comparada”.
- Fabra, Pompeu. Obres completes. <https://www.upf.edu/web/portalmpeufabra>. Consultat el setembre de 2020.
- Fishman, Joshua. 1973. «Language modernization and planning in comparison with other types of national modernization and planning».
- Jespersen, Otto (1905). Growth and Structure of the English Language.
- Jespersen, Otto (1925). Mankind, nation and individual: from a linguistic point of view.
- Joseph, J. E. (1987). Eloquence and power: The rise of language standards and standard languages.
- Murgades, Josep (2008). “Notícia i tast de més textos desconeguts de Fabra”, Els Marges, 84, p. 87-96.

Nota biogràfica

Professor titular del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la Universitat Pompeu Fabra. Investigo en planificació lingüística de corpus, variació sociolingüística, principalment en planificació de corpus de llengua catalana, avaluació de la implantació de la gramàtica normativa i de l’estandardització en general, anàlisi del discurs de la gramàtica normativa, anàlisi de la norma lingüística i canvi lingüístic. Soc el coordinador del projecte “Estandardologia comparada entre les llengües d’Espanya (ECLC): la gestió contemporània de la normativitat”. He publicat més de 50 articles en anglès, castellà, català i francès. Les meves publicacions principals són La norma sintàctica del català segons Pompeu Fabra i l’edició de Pompeu Fabra (1868-1948). The Architect of Modern Catalan. Selected writings (Benjamins, 2009). Premi Modest Reixach de la Societat Catalana de Sociolingüística de l’IEC 2018 per l’article “Sobre el «marc de condicions sociolingüístiques favorables» per a la implantació de la normativa lingüística catalana” (Caplletra. Revista Internacional de Filologia, 61 (tardor 2016), pp. 123-152).

Maria Pilar Perea Sabater (Universitat de Barcelona)

Els vulgarismes en el Diccionari Català-Valencià-Balear

El Diccionari català-valencià-balear (DCVB), acomplint l’objectiu de ser un “diccionari integral”, com recull la introducció del primer volum de la segona edició, no deixa de banda la inclusió de mots que pertanyen a diferents registres i també de termes propis del llenguatge familiar, del llenguatge infantil, eufemismes, barbarismes o vulgarismes, entre altres. Aquest treball se centra en l’estudi i classificació dels termes caracteritzats com a vulgarismes en el DCVB, els quals es presenten sota quatre etiquetes: “vulgar”, “vulg.”, “vulgarment” i “vulgarisme”, que es poden trobar tant al costat del lema com en la definició. Hi ha més d’un milenar de mots que contenen aquest marcatge. L’objectiu és, en primer lloc, fer-ne una descripció i una classificació d’acord amb el seu caràcter fonètic (fandilla), morfològic (infelixa) o lèxic (magí), malgrat que en alguns casos la classificació no és tan clara. En segon lloc, es provarà de determinar els criteris d’inclusió d’aquests termes en el DCVB, atès que sovint no hi ha una frontera definida entre el concepte de vulgarisme i els que corresponen a barbarisme,

castellanisme, dialectalisme o varietat familiar. Finalment, es revisarà la definició de vulgarisme, tenint en compte que, molt sovint, el mot “vulgar” apareix en el DCVB sense cap connotació, indicant la denominació col·loquial de noms d’espècies de plantes, d’animals o de termes d’astronomia. El mateix DCVB defineix vulgarisme com el “mot, frase o expressió vulgar, pròpia del llenguatge quotidià i no del literari”. Aquesta definició és més significativa que la que apareix al DIEC: “Frase o expressió vulgar, usada pel vulgar”; i s’allunya clarament de la dels diccionaris anglesos, com ara l’Oxford English Dictionary: “A word or expression that is considered inelegant, especially one that makes explicit and offensive reference to sex or bodily functions”.

Referències bibliogràfiques

- Alcover, Antoni M.; Francesc de B. Moll (1930, 1935) Diccionari català-valencià-balear, v. I, II, Imprenta de Mn. Alcover, Palma.
- Alcover, Antoni M.; Francesc de B. Moll (1962-1968) Diccionari català-valencià-balear, Ed. Moll, Palma.
- Careta y Vidal, Antoni (1886) Barbrismes y vulgarismes que malmeten la llengua catalana, Barcelona, Estampa de Víctor Berdós y Feliu.
- Montoliu, Manuel de (1918) “Petit vocabulari de camp de Tarragona”, Butlletí de dialectologia catalana, 6, gener-juny, 38-51.
- Ruaix i Vinyet, Josep (1996) Diccionari auxiliar, Moià.
- Pérez Saldanya, Manuel et al. (1998) Diccionari de lingüística. València: Colomar Editors.

Nota biogràfica

Doctora en filologia catalana i catedràtica del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona. Actualment és cap d’estudis dels graus de Filologia. S’ha especialitzat en descripció lingüística, dialectologia i morfofonologia verbal, i ha desenvolupat estudis relacionats amb la història de la llengua catalana. És autora de diversos llibres relacionats amb Antoni M. Alcover i Francesc de B. Moll i ha publicat nombrosos articles relacionats amb morfologia, lexicografia, dialectologia i història de la llengua. Actualment dirigeix el projecte “Variació i canvi lingüístic en català: anàlisi i comparació des de les perspectives geolingüística i lexicogràfica dialectal (GEO-LEX-CAT)”.

Eloi Bellés / Laia Benavent (Universitat de Barcelona)

Del barcelonocentrisme a la composicionalitat: evolució del model lingüístic de Pompeu Fabra

Durant el període que Murgades (2018) ha anomenat “etapa de contestació” Pompeu Fabra defensava un model lingüístic basat en el català oriental i, més concretament, en el dialecte barceloní, dialecte que considerava superior tant pel pes demogràfic com per ser un dels més allunyats del castellà (Lamuela-Murgades 1984; Ginebra-Solà 2007). Tanmateix, en l’etapa d’institucionalització” (Murgades 2018), Fabra evoluciona cap a un model de llengua composicional, en què es tenen en compte les aportacions dels altres dialectes (Lamuela-Murgades 1984; Ginebra-Solà 2007), assumpció que no ha estat exempta de crítiques (Ferrando 2018).

Aquesta comunicació pretén analitzar fins a quin punt el model de llengua que proposa Fabra evoluciona d’un barcelonocentrisme (gairebé) absolut a una composicionalitat a partir de l’anàlisi dels elements morfològics —que no en va són, d’una banda, els elements en què hi ha més variació dialectal percebuda pels parlants (ultra el lèxic i la fonètica) i, de l’altra, els aspectes més estudiats a les obres de Fabra. Es parteix de la hipòtesi que les obres inicials tenen un component més barcelonocèntric que les últimes, en les quals Fabra tendeix a la composicionalitat. En concret, es creu que l’evolució del pensament lingüístic de Fabra mostra:

- i) L’abandonament progressiu de l’ús de les formes més pròpies del barceloní (col·loquial): dugues, per dues; nosaltres per nosaltres, p. ex.
- ii) L’augment de referències explícites a altres varietats dialectals, sobretot valencià i balear, tant descriptivament com prescriptiva.

Per a l’estudi s’han tingut en compte les obres següents: a) articles de L’Avenç, b) Ensayo de gramática de catalán moderno (1891), c) Contribució a la gramàtica de la llengua catalana (1898), d) Gramàtica de la llengua catalana (1912), e) Gramàtica catalana (edicions de 1918/1930/1933) i f) Gramàtica catalana (1956).

Referències bibliogràfiques

- FABRA, Pompeu (1891). Ensayo de gramática de catalán moderno. Dins Jordi Mir i Joan Solà (dirs.) (2005-2013).
- (1898). Contribució a la gramàtica de la llengua catalana. Dins Jordi Mir i Joan Solà (dirs.) (2005-2013).
- (1912). Gramàtica de la llengua catalana. Dins Jordi Mir i Joan Solà (dirs.) (2005-2013).
- (1918). Gramàtica catalana. Barcelona: IEC.
- (1930). Gramàtica catalana. Barcelona: IEC. 5a edició.
- (1933). Gramàtica catalana. 7a edició. Dins Jordi Mir i Joan Solà (dirs.) (2005-2013).
- (1956). Gramàtica catalana. Barcelona: Teide. 18a edició.
- FERRANDO, Antoni (2018): Fabra, Moll i Sanchis Guarnier. València: PUV.

- GINEBRA, Jordi i Joan SOLÀ (2007): Pompeu Fabra. Vida i obra. Barcelona: Teide.
- LAMUELA, Xavier i Josep MURGADES (1984): Teoria de la llengua literària segons Fabra. Barcelona: Quaderns Crema.
- MIR, Jordi i Joan SOLÀ (dirs.) (2005-2013): Pompeu Fabra. Obres completes. Barcelona, València, Palma: Enciclopèdia Catalana, Edicions 62, Edicions 3i4, Moll.
- MURGADES, Josep (2018): «Fabra, entre la contestació i la institucionalització», dins *Escrits sobre Fabra*. Lleida: Pagès editors, 49-93.

Nota biogràfica

Laia Benavent Llinars és graduada en Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona (2017) i actualment és investigadora predoctoral al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la mateixa universitat. Els seus àmbits d'estudi són la llengua normativa, la llengua estàndard i la gramaticografia.

Eloi Bellés va estudiar Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (2016) i el Màster d'Estudis Avançats en Llengua i Literatura Catalanes a la Universitat Autònoma de Barcelona (2017). Actualment és investigador predoctoral al Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de Barcelona, on redacta una tesi sobre "Ideologies lingüístiques en gramàtiques i diccionaris catalans del segle XIX". Les seves àrees de recerca preferents són les ideologies lingüístiques, la historiografia lingüística i la sociolingüística històrica, amb un interès preferent per l'estudi del segle XIX i el primer terç del segle XX.

Jaume Salvanyà Cristòbal (IEC)

El pont de la Neoloteca al DIEC: quin trànsit terminològic hi ha

El TERMCAT té encomanada la normalització dels neologismes del lèxic d'especialitat, i això es concreta en l'aprovació de les formes catalanes dels nous termes que sorgeixen en els àmbits tècnics, científics o humanístics. L'òrgan encarregat de ratificar-los i validar-los és el Consell Supervisor del Termcat i, un cop fixats, els termes ja normalitzats s'aboequen a la Neoloteca, que es va crear el 1999.

Actualment a la Neoloteca hi ha poc més de 9.500 fitxes (conceptes) i 11.500 denominacions aproximadament. La diferència quantitativa entre les fitxes i les denominacions correspon a sinònims. És a dir, que hi ha uns 2.000 sinònims.

Molts dels termes de la Neoloteca són exclusivament de caràcter tècnic, i alguns s'han incorporat al DIEC (lapil·li, citoesquelet, eucariota). Molts altres han passat a formar part de la llengua general, i com a tals també s'han incorporat al DIEC (zoom, termalisme, escanejar). Però no s'ha fet mai un seguiment sistemàtic de les entrades de la Neoloteca que han arribat al DIEC i, per tant, no se sap ben bé quantes són. Amb tot, partint d'unes llistes que m'han facilitat des del Termcat i des de l'IEC, i partint també de la recerca que estic fent, es pot dir que són uns quants centenars —segurament més d'un miler— els termes de la Neoloteca que s'han incorporat al DIEC.

L'objectiu d'aquest estudi és doble: d'una banda, analitzar aquests termes que han passat al DIEC (quan hi han entrat, a quin àmbit temàtic pertanyen...) per veure si se'n pot establir algun tipus de patró d'inclusió; de l'altra, detectar quins termes que han passat a formar part de la llengua general encara no s'han incorporat al DIEC (xapata, porno, bràquet) per intentar establir algun criteri que es pugui tenir en compte a l'hora de valorar si és convenient que facin aquest pas.

Referències bibliogràfiques

Com que el punt de partida de la recerca són unes llistes de mots, la bibliografia fonamental es redueix a:

Termcat, Centre de Terminologia, Neoloteca [en línia]. <<https://www.termcat.cat/ca/neoloteca>>
Institut d'Estudis Catalans, Diccionari de la llengua catalana [en línia]. <https://dlc.iec.cat>

Per elaborar el tractament posterior d'aquestes llistes, es tindran en compte altres fonts terminològiques, normatives i descriptives, com ara:

Termcat, Centre de Terminologia, Recerca terminològica: El dossier de normalització. Vic: Eumo Editorial; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, 2006 [versió en línia].
<https://www.termcat.cat/docs/docs/RecercaTerminologicaDN.pdf>

Institut d'Estudis Catalans, Documents de la Secció Filològica, V. 2018 [en línia].
https://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=botiga&subModuleName=cerca_avanzada&idCatalogacio=30168

Salvanyà, Jaume, Silencis del DIEC [en línia]. <https://silencisdeldiec.wordpress.com/>

Nota biogràfica

Llicenciat en filologia catalana el 1999 i amb el certificat K de la Junta Permanent de Català, he treballat com a traductor, corrector, assessor lingüístic, gramàtic i lexicògraf. Actualment treballo a l'Institut d'Estudis Catalans, però també he passat

per les emissores de ràdio del Grup Flaix, he fet de lingüista en programes i doblatges de TV3, he estat en diferents agències de traduccions i col·laboro amb alguna editorial. He escrit un parell de llibres, el "Diccionari del català col·loquial" (2009) i "1001 curiositats del català" (2018). He escrit també diferents articles, relacionats sobretot amb la llengua col·loquial, a les revistes Llengua i Ús i Llengua Nacional. Soc el creador i gestor del blog Silencis del DIEC.

Mariona Arnau Garcia (Grup de recerca IULATERM (IULA-CER, UPF))

Marques ideològiques en les obres lexicogràfiques catalanes: estat de la qüestió

Entenent els diccionaris com una eina social amb finalitats informatives i didàctiques (Forgas i Herrera, 2002) i partint de la base que els discursos, també els lexicogràfics, són la pràctica principal mitjançant la qual es reproduïxen les ideologies (Van Dijk, 1999), ens proposem analitzar quins estudis han tractat fins ara el tema de les ideologies en les obres lexicogràfiques catalanes. D'entrada, destaquem els estudis d'Eulàlia Lledó (1999, 2005), que se centren en l'àmbit del gènere en les obres catalanes, i veiem que aquestes anàlisis comporten un avenç en el DIEC2, per exemple, en què s'han afegit referències femenines en alguns exemples i s'han desdoblant per gènere moltes entrades (la més recent: gerenta). No obstant això, la nomenclatura i les definicions del diccionari normatiu parteixen de Fabra i, per tant, algunes de les entrades encara desprenen un contingut que amb els anys la societat ha convertit en obsolet. Seguint en la línia dels estudis sobre aquest àmbit, no es troben obres que abordin el tema com un problema teòric lexicogràfic que vagi més enllà dels àmbits temàtics, és a dir, que es preguntin per què hi ha diferències en les entrades dels diccionaris i per què els discursos lexicogràfics segueixen certes pautes.

Ens proposem estudiar aquest tema perquè les marques ideològiques sovint comporten visions esbiaixades de la societat. Per fer-ho, abans, caldrà veure què entenem per ideologia (Van Dijk, 1999), i també quines referències trobem en altres llengües. Aquestes també ens condueixen a estudis d'àrees temàtiques concretes, com ara la discriminació racial, la política, la religió (Forgas, 2006), o les persones amb discapacitats (Cabrè et al., 2011). En aquest sentit, també ens proposem veure quins àmbits no s'han treballat i fer-ne una proposta més extensa per potenciar una incidència més elevada en les àrees que fins ara han estat menys explorades.

Referències bibliogràfiques

- Cabrè, M. Teresa; Estopà, Rosa; Lorente, Mercè (2011). "Ideología y diccionarios especializados". Dins de San Vicente, Félix; Garriga, Cecilio; Lombardini, Hugo E. (coord.). *Ideolex: Estudios de lexicografía e ideología*. Itàlia: Polimétrica. 103-121.
- Forgas, Esther (2006). "Diccionarios e ideología". *Interlingüística* (17): 2-16.
- Forgas, Esther; Herrera, María (2002). "Análisis del texto lexicográfico: lenguaje científico versus subjetividad". *Revista electrónica de estudios filológicos* (4). Recuperat de <https://www.um.es/tonosdigital/znum4/estudios/Subjetividad.htm>
- Lledó, Eulàlia (1999). *De les dones als diccionaris: Anàlisi de la presència femenina en tres diccionaris* [Tesi doctoral, Universitat de Barcelona].
- Lledó, Eulàlia (2005). *L'espai de les dones als diccionaris: silencis i presències*. Vic: Eumo Editorial / Universitat de Vic.
- Van Dijk, Teun A. (1999). *Ideología: una aproximación multidisciplinaria*. Barcelona: Gedisa, Barcelona.

Nota biogràfica

Investigadora predoctoral i membre del grup d'investigació IULATERM (Lèxic i Tecnologia), de l'Institut de Lingüística Aplicada - Centre específic de recerca (IULA-CER) de la Universitat Pompeu Fabra (UPF). Tutora del Màster Online en Terminologia (IULA-UPF) i professora associada de Llengua Catalana, Gestió Terminològica i Terminologia del Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la UPF. Graduada en Traducció i Interpretació (2018, UPF), postgrau en Correcció i Assessorament Lingüístic (2019, UAB), màster en Terminologia (2020, IULA-UPF) i màster en Estudis del Discurs: Comunicació, Societat i Aprenentatge (2021, UPF).

Anna Pineda (Sorbonne Université / Universität zu Köln)

L'acusatiu preposicional en el català dels segles XIX-XXI: l'abisme entre els usos i la prescripció

CONTEXT: Un estudi de corpus exhaustiu en el marc de la "Gramàtica del català antic" (Pineda en premsa a, en premsa b) ha mostrat i exemplificat amb detall que l'acusatiu preposicional era un tret present, i relativament abundant, en la llengua catalana antiga, ja als segles XIII-XV, amb diversos tipus de complement directe: no tan sols pronoms personals ("a tu"), sinó també noms propis ("a Maria") o SN definits i indefinits amb referents humans ("a l'home / a un home") vg. també

Meier 1947, 1948, Perera 1986) . El fenomen, doncs, es pot considerar en aquest sentit genuí del català, és a dir, fruit de l'evolució interna de la llengua. També és cert, però, que aquests usos creixen exponencialment a partir del XVI (p. ex, amb un 64% dels noms propis i un 27% dels SN definits humans precedits de "a"), coincidint amb l'inici de la pressió sociolingüística del castellà, i es generalitzen de manera clara als textos del XVII (amb un 91% dels noms propis i un 70% dels SN definits humans precedits de "a") (Pineda 2018). En aquest context, és interessant veure què ocorre en la llengua dels segles XIX, XX i XXI, prenent com a referència la inflexió que representà la tasca normativa de Fabra.

ESTUDI: D'una banda, presentarem els resultats d'un estudi basat en el "Corpus textual informatitzat de la llengua catalana" (segles XIX-XX) de l'IEC, que mostren que la publicació de la gramàtica normativa significà una inflexió en l'aparició del fenomen en els textos escrits que es publicaven: per exemple, l'acusatiu preposicional passà d'aparèixer amb més d'un 90% dels noms propis abans del 1918, a aparèixer amb tan sols un 10% dels noms propis just després de la publicació de la primera gramàtica normativa i l'inici de la construcció de l'estàndard català. Tanmateix, el fet és que aquesta regressió de l'acusatiu preposicional promoguda per la gramàtica prescriptiva només fou exitosa en els textos escrits formals (que són corregits). En canvi, si ens fixem en els usos lingüístics dels parlants, no tan sols en àmbits col·loquials sinó també en textos formals menys "filtrats" (discursos polítics, debats acadèmics, lliçons universitàries, titulars i articles de la premsa digital, publicitat, mitjans de comunicació, etc.), podem constatar que l'acusatiu preposicional en el català actual s'empra sistemàticament quan el complement directe és un nom propi o un SN (definit o indefinit) amb un referent humà. Ens ho permet afirmar un macroestudi dialectal dut a terme amb parlants de tots els dialectes (central, valencià, nord-occidental, balear, alguerès i rossellonès), que ha analitzat tant la producció dels parlants com els judicis d'acceptabilitat. L'estudi, a més, ens permet exposar amb detall les diferències dialectals que existeixen quant a l'ús de l'acusatiu preposicional, i posar llum sobre un dels aspectes de major tensió entre prescripció i usos.

Referències bibliogràfiques

- Meier, H. (1947): O problema do acusativo preposicional no catalao, *Boletín de Filología* 8, 237-260.
- Meier, H. (1948): «Sobre as origens do acusativo preposicional nas línguas românicas», en Meier, H. (ed.), *Ensaio de Filologia Românica*, Lisboa, Edição da 'Revista de Portugal', 115-164.
- Perera, J. (1986): Contribució a l'estudi de les preposicions en el Tirant lo Blanch, *Llengua & Literatura* 1, 51-109.
- Pineda, A. (en premsa a): El complement directe (I). El marcatge diferencial d'objecte. Dins J. Martines, M. Pérez-Saldanya & G. Rigau (ed.): *Gramàtica del català antic*. John Benjamins / Empúries.
- Pineda, A. (en premsa b): The development of DOM in the diachrony of Catalan: (dis)similarities with respect to Spanish. Dins J. Kabatek, P. Obrist & A. Wall (ed.): *New studies on Differential Object Marking in Romance and beyond*. De Gruyter.
- Pineda, A. (2018): Acostament al marcatge diferencial d'objecte als inicis del català modern, *eHumanista/IVITRA* 14 (Special issue Gramàtica del Català Modern (1601-1833)), 570-596.

Nota biogràfica

Anna Pineda és doctora en Filologia Catalana per la Universitat Autònoma de Barcelona (2014) i es dedica a la recerca en l'àmbit de la variació sintàctica del català. Ha estat investigadora postdoctoral al Centre National de la Recherche Scientifique (França), a la Universitat de Cambridge (Regne Unit), a la Universitat de Sorbona de París (França) i actualment és investigadora sènior a la Universitat de Colònia (Alemanya), on lidera un projecte de recerca sobre l'acusatiu preposicional en català.

Manuel Badal Bertolín (Universitat de València)

Els verbs velaritzats del català i les limitacions de la norma

La segona conjugació del català compta amb una subclasse de verbs caracteritzada per l'aparició en determinats temps verbals d'una extensió velar /g/ entre el radical i les desinències de temps, aspecte i mode (Viaplana 1986; Wheeler 2011; Pérez Saldanya 2013). Aquesta extensió apareix, normativament, en la primera persona del present d'indicatiu, en el present de subjuntiu, en el passat simple i en l'imperfet de subjuntiu (en alguns verbs, també en la segona i cinquena persona de l'imperatiu i en el participi). La distribució d'aquesta extensió velar segueix el que Aronoff denomina morfoma (1994: 25). Tanmateix, en la llengua col·loquial els verbs d'aquesta classe presenten gran variació dialectal i, malgrat la introducció general del català en l'ensenyament, els parlants no acaben d'assimilar el model normatiu. En el nostre treball s'analitzen diversos factors que expliquen el naixement i la pervivència de formes velaritzades col·loquials en l'àmbit dialectal valencià a partir de les tendències generals d'organització dels paradigmes flexius. Així, la inserció de l'extensió velar en la quarta i la cinquena persona del present d'indicatiu: 4a beguem, 5a begueu, respon a la tendència que aquestes dues persones presenten la mateixa forma en el present d'indicatiu, el present de subjuntiu i l'imperatiu, generalitzant així un model que ja es va consolidar en els verbs de la primera conjugació en el català continental (principi d'uniformitat). També és molt freqüent l'addició de la velar a la primera persona del present d'indicatiu en verbs de la segona conjugació, i també de la tercera, la qual cosa permet desfer el sincretisme entre la primera i la tercera persona: 1a perd > *perc vs. 3a perd (principi de transparència). L'objectiu d'aquesta proposta és, doncs, analitzar els avantatges de les innovacions produïdes pels parlants i les motivacions que dificulten la implantació del model normatiu de la classe de verbs velaritzats.

Referències bibliogràfiques

- Aronoff, M. (1994). *Morphology by itself: stems and inflectional classes*. MIT Press.
- Dressler, W. U., Mayerthaler, W., Panagl, O., & Wurzel, W. U. (1987). *Leitmotifs in Natural Morphology* (Vol. 10). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Pérez Saldanya, M. (2013). «Que sa il·lustre senyoria cullga o faça cullir dits fruits»: una aproximació històrica als verbs velaritzats. In E. Clua & M. R. Lloret (Eds.), *Qüestions de morfologia flexiva i lèxica del català*. Volum d'homenatge a Joaquim Viaplana (pp. 313–333). Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- Viaplana, J. (1986). Morfologia flexiva i flexió verbal catalana. *Llengua & Literatura*, 1, 385–403.
- Wheeler, M. W. (2011). The Evolution of a Morpheme in Catalan Verb Inflection. In M. Maiden, J. C. Smith, M. Goldbach, & M.-O. Hinzelin (Eds.), *Morphological Autonomy: Perspectives From Romance Inflectional Morphology* (pp. 182–209). Oxford: Oxford University Press.

Nota biogràfica

- Graduat en Filologia Catalana. Universitat de València (2011-2015)
 - Màster Universitari en Professor/a d'Educació Secundària. Universitat de València (2015-2016)
 - Doctorat en Llengües, Literatures i Cultures, i les seues aplicacions (2016-2021)
 - Personal investigador en formació, amb una subvenció ACIF de la Generalitat Valenciana (2017-2021)
- Estades en centres de recerca:
- Universitat Pompeu Fabra, Barcelona (2018). Estada de recerca d'una setmana, per a rebre assessorament del Dr. Lluís de Yzaguirre Maura, del grup IULATERM, en matèria de lematització automàtica per al meu projecte de recerca.
 - University of Oxford, Oxford (2019). Estada de recerca de tres mesos, al Research Centre for Romance Linguistics de la Universitat d'Oxford, sota la supervisió del professor Martin Maiden.

Caterina Martínez Martínez (UA)

La norma: un factor de canvi en l'evolució de la llengua catalana

En quina mesura la norma lingüística ha estat un factor que ha condicionat l'evolució de la llengua catalana des de la primera del segle XX ençà? Aquest és l'interrogant que ens va moure fa un parell d'anys a dissenyar un projecte de recerca en el qual s'encabeix la proposta de comunicació que presentem ací.

Aquesta recerca es va iniciar amb l'estudi del procés de gramaticalització d'una tria de connectors de contrast. Un dels resultats d'aquell estudi ha estat comprovar el caràcter de neologisme de nogensmenys, que ha arribat a desplaçar l'antic noresmenys; els profunds canvis semàntics i sintàctics experimentats per tanmateix i malgrat, precisament, d'ençà que foren assumits i difosos pel model normatiu (Martínez, 2019, 2020b i 2021).

Dins l'àmbit del lèxic, hem explicat en Martínez (2020a) com paraules i variants, en principi més pròpies d'un àmbit territorial concret, una vegada incorporades a la llengua normativa, han arribat a difondre's i han passat a formar part del català general (tripijoc, calipàndria). Semblantment, hem pogut mostrar que mots com ara gaudir (Martínez, en premsa) o palesar (Martínez, en premsa), de molt escassa tradició en el català anterior a l'obra de codificació de Pompeu Fabra, van ser rescatades i s'han integrat amb notable èxit en la llengua contemporània. És dins aquesta parcel·la del lèxic on volem aprofundir en aquesta ocasió. Ens marquem com a objectiu elaborar una tipologia de marcadors lexicosemàntics de la influència d'aquest procés de normativització sobre l'evolució del català contemporani. Oferirem casos concrets, convenientment analitzats i classificats, que ens permetran mesurar aquesta influència. Per assolir aquest objectiu aplicarem una metodologia que combinarà a) l'anàlisi qualitativa dels materials: descripció de l'evolució diacrònica dels mots a la llum de les atestacions documentals; s'han revelat útils en aquesta descripció els principis de la Semàntica Diacrònica Cognitiva; i b) l'anàlisi quantitativa: aplicació del còmput estadístic i elaboració i estudi de gràfiques. Per a tot això serà fonamental el despulament de corpus textuais informatitzats del català (segles XI-XVI; CICA i CIGCa), de l'edat moderna i contemporània (segles XVII-XXI; CIGCMod i CTILC); així mateix, seran de molt de profit els materials editats en les Obres Completes de Pompeu Fabra (OCPF) (Mir & Solà, 2005-1013) i els corpus lexicogràfics (BDLex, TLV).

Referències bibliogràfiques

- Antolí, J. (en premsa): «La construcció del model lèxic de referència del català contemporani: el verb oir en els segles XIX i XX», a MARTINES, J. & MEISNITZER, B. (eds.): 25è Col·loqui Germanocatalà, Leipziger Universitätsverlag, Leipzig.
- CICA = TORRUELLA, J. (dir.), MARTINES, J., & PÉREZ SALDANYA, M. (2008): *Corpus Informatitzat del Català Antic*, en línia: [<http://cica.cat/index.php>].
- CIGCa = MARTINES, J. & MARTINES, V. (dirs.): *Corpus Informatitzat per a la Gramàtica del Català Antic (GCa)*, ISIC-IVITRA, Universitat d'Alacant, Alacant.
- CIGCMod = MARTINES, J. & MARTINES, V. (dirs.): *Corpus Informatitzat per a la Gramàtica del Català Modern (GCMo)*, ISIC-IVITRA, Universitat d'Alacant, Alacant.

- CTILC = IEC: Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana, en línia: [https://ctilc.iec.cat/scripts/CTILCQConc_Lemes2.asp].
- DGLC = FABRA, P. (1932): Diccionari general de la llengua catalana, Edhasa, Barcelona.
- DIEC2 = IEC: Diccionari de la Llengua Catalana, en línia: <https://dlc.iec.cat/>.
- OCPF = MIR, J. & SOLÀ, J. (eds.) (2005-2013): Obres completes de Pompeu Fabra, Publicacions de Pompeu Fabra i Institut d'Estudis Catalans, Barcelona; en línia: [http://ocpf.iec.cat/ocpf.cgi?op=lstatObres].
- MARTINES, J. (en premsa): «Història del lèxic i el Curial e Güelfa: el cas del verb palesar», a FERRANDO, A. & BABBI, A. M^a (eds.): La «cavalleria umanistica» italiana / The Italian “Humanistic Chivalry”. Enyego (Inico) d’Avalos e “Curial e Guelfa” / Enyego (Inico) d’Avalos” and “Curial e Guelfa”, John Benjamins (Series IVITRA), Amsterdam i Philadelphia.
- MARTÍNEZ, C. (2019): Origen i evolució dels connectors de contrast en català, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, Publicacions de l’Abadia de Montserrat, Biblioteca Sanchis Guarner, Alacant i Barcelona, 93.
- (2020a): «El lèxic popular en la prosa de Fabra: l’Epistolari», a RADATZ, H.-I. (ed.): Canvi lingüístic, estandardització i identitat en català / Linguistic Change, Standardization and Identity in Catalan, John Benjamins Publishing Company, ISIC-IVITRA Research in Linguistics and Literature, pp. 174-188.
- (2020b): «Genesis and Evolution of a Pragmatic Marker in Catalan: The Case of tanmateix», Catalan Journal of Linguistics, [online], pp. 161-82.
- (2021): «Norma fabriana i canvi lingüístic: el cas de malgrat», a PRADILLA, M.-À. (ed.): De llengua i societat: De la proposta fabriana a la reforma normativa de l’IEC, Publicacions de l’Institut d’Estudis Catalans, Barcelona, pp. 165-177.
- (en premsa): «Canvi lingüístic i codificació. Un acostament a gaudir i disfrutar», a CORTIJO, A. & SÁNCHEZ, E. (eds.): DE LA INNOVACIÓ AL CÀNON Noves tendències de recerca en Filologia Catalana: llengua, literatura, educació i cultura, Catarroja/Barcelona, ed. Afers.

Nota biogràfica

Llicenciada en Filologia Catalana (2013, Premi Extraordinari de Llicenciatura) per la Universitat d’Alacant (UA). Va continuar amb el Màster en Professorat d’Educació Secundària (2014, UA), i, finalment, amb la tesi doctoral «La gramaticalització dels connectors de contrast: estudi de corpus i aproximació segons la teoria de la inferència invitada del canvi semàntic», dirigida per la Profa. Dra. Sandra Montserrat (UA). Aquest projecte culminà amb l’obtenció del títol de doctora (juliol 2018) per la Universitat d’Alacant, amb menció de Doctora Internacional, qualificada amb excel·lent Cum-Laude i Premi Extraordinari de Doctorat.

Ha estat vinculada de forma ininterrompuda al Dept. de Filologia Catalana de la Universitat d’Alacant (en l’ISIC-IVITRA i els projectes i contractes d’investigació adscrits) des del curs 2014-2015, com a becària predoctoral, i actualment amb una plaça d’Ajudant Doctora. Ha desenvolupat tasques docents des del curs 2015-2016 en assignatures de llengua i literatura catalana i les seues didàctiques, en els graus de Filologia Catalana i de Mestre en Educació Infantil i Primària. Ha fet estades de recerca i docència a les universitats de Torí (Itàlia), Bamberg (Alemanya) i Santa Barbara (Califòrnia, EUA).

Pere Garau Borràs (UIB)

Variació i subtitulació: notes sobre l’ús en el traspàs d’oral a escrit

El pas de l’oralitat a l’escriptura és un procés que sempre implica canvi. Aquest treball proposa estudiar-lo des de la perspectiva de la subtitulació. Entenem que la subtitulació consisteix a exhibir en la pantalla un text escrit que dona compte del text oral del producte audiovisual, ja sigui per mitjà de la traducció (subtitulació interlingüística) o de la transcripció (subtitulació intralingüística). En aquest treball s’analitzen diferents mostres de subtitulació intralingüística d’IB3 i TV3 de diferents sèries de televisió.

El pas de l’oral a l’escrit pot ser vist com una negociació: el subtitulador és un professional que encara una negociació entre l’oralitat i la textualitat. Per a dur a port aquest negoci necessita normes, estratègies, preferències i eines: una tècnica efectiva que produeixi resultats òptims. En aquest procés, doncs, el subtitulador incorre en tries lingüístiques concretes que poden dibuixar una concepció específica de la llengua i de determinats usos. En aquest treball es proposa lligar les divergències entre oralitat i escriptura en els subtítols amb els conceptes d’integritat lingüística i competència lingüística proposats per Dols (2020) per estudiar algunes de les cares de l’estandardització espontània en el català de Mallorca, les tensions entre centre i perifèria i la gestió de la variació diatòpica i diafàsica a través del canvi de mode.

Referències bibliogràfiques

- ABASCAL, Mª Dolores (2004). La teoria de la oralidad. Málaga: Anacleto Malacitana.
- BARTOLL, Eduard (2008). Paràmetres per a una taxonomia de la subtitulació [Tesi doctoral]. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. [En línia: <<https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/7572/tebt.pdf.pdf>>, consulta 02/06/2021].
- BASSOLS, Margarida; PALOMA, David; TORRENT, Anna M. (2003). «La subtitulació per a sords i l’extensió de l’ús social del català», a Actes del 2n Congrés Europeu sobre Planificació Lingüística. Andorra la Vella, 2001. Obra citada a Bassols et al. (2004).

- CASTELLÀ, Josep M. (1996[1992]). De la frase al text. Teories de l'ús lingüístic. Barcelona: Editorial Empúries. Segona edició.
- DOLS, Nicolau & MANSELL, Richard (2008). «Resolving meaning conflict in translation: An optimality approach to verse translation» a *Linguistica Antverpiensa, New Series-Themes in Translation Studies*, 7., p. 45-74.
- DOLS, Nicolau (2020). «El concepte d'integritat lingüística i la competència comunicativa. El contínuum dialecte/estàndard a Mallorca» dins RADATZ, Hans-Ingo (ed.) *Canvi lingüístic, estandardització i identitat en català / Linguistic Change, Standardization and Identity in Catalan.*, p. 2-23.
- PAYRATÓ, Lluís (2010). *Pragmàtica, discurs i llengua oral*. Barcelona: UOC.

Nota biogràfica

Pere Garau Borràs és graduat en Llengua i Literatura Catalanes per la Universitat de les Illes Balears i màster en Llengua i Literatura Catalanes: Coneixement i Anàlisi Crítica del Patrimoni Immaterial per la mateixa universitat. Actualment, cursa el programa de postgrau Interlinguistic Studies de la Universitat Adam Mickiewicz de Poznań (Polònia) i el Doctorat en Filologia i Filosofia en la línia de Lingüística teòrica i aplicada a la Universitat de les Illes Balears sota la tutela del Dr. Nicolau Dols. És investigador del projecte Corpus Oral de la Llengua Catalana (COLC) de l'Institut d'Estudis Catalans, que pretén la recollida, el tractament i l'anàlisi de mostres significatives de la llengua catalana. A la UIB treballa com a tècnic titulat superior (capítol VI) a la Càtedra Ramon Llull, feina que compagina amb la docència universitària com a professor associat, impartint l'assignatura de Lingüística al Grau de Llengua i Literatura Espanyoles.

Agnès Toda i Bonet (UAB)

La tasca de normalització lingüística feta des de Reus

Reus es va sumar inquietament a les classes clandestines per correspondència que es van emprendre durant el franquisme, de manera que fins i tot s'avança al que des de Barcelona es marca. Emparats en el Fòrum Joventut, una iniciativa sorgida de l'església més empoderadora del catalanisme, es comptarà amb cert marge de maniobra. Després, per aquesta voluntat impulsiva, emprenedora i pel seu bon saber fer, es demana als promotors que s'encarreguin de crear les noves fitxes per a aquestes classes.

Tot aquest estímul a favor de la llengua acabarà incidint en la creació de l'Òmnium Baix Camp –que naixerà deu anys després que de fer-ho a Barcelona; així si l'una és del 1961, l'altra és del 1971. És des d'aquesta entitat que es vetllarà per no perdre la llengua, encara que sigui en la clandestinitat, i quan la llengua recuperi el seu estatus legal, no només es faran una quantitat ingent de classes per tal que la població conegui el català i el conegui bé, sinó per difondre'l en tots els àmbits i usos.

En aquest sentit, es crearan uns premis literaris infantils, es faran debats escolars, es difondran els materials per fer classes en català, s'intervindrà en emissions radiofòniques i se centralitzaran tots els cursets que es faran per la rodalia per tal d'anar tots a la una, entre moltes altres activitats. La seu reusenca, en definitiva, esdevindrà un espai vital per a la promoció del català.

Analzarem com van ser possibles totes aquestes iniciatives a favor de la llengua i qui les va fer possible i des d'on, així com en què va consistir exactament cadascuna, i quin objectiu es perseguia en cada cas, i si es va aconseguir o no, i amb quins entrebancs es va comptar en cada cas.

Referències bibliogràfiques

- AMIGÓ, RAMON (1994): *L'ensenyança de la llengua catalana, des de Reus, sota el franquisme*. Homenatge a Teresa Miquel i Pàmies (1900-1988). Reus, Edicions del Centre de Lectura.
- AMORÓS, XAVIER (2004): *Temps estranys. Claroscurs en la llarga postguerra reusenca*. Llibre tercer, 1961-1975 (primera part). Reus, Associació d'Estudis Reusencs.
- MIRALLES GUTIÉRREZ, ROBERT (2007): «L'ensenyament del català per correspondència, a Reus i des de Reus, del 1961 al 1966». *Una vida dedicada a la cultura catalana*. Reus, Centre d'Amics de Reus, p. 93-128.

Fonts hemerogràfiques

- Revista del Centro de Lectura de Reus (1952-1975). Reus: Centre de Lectura.
- Diàleg (1965-1966, 2001). Reus, Prioral de Sant Pere.

Nota biogràfica

Llicenciada en Filologia Catalana (URV). Ha estat lectora de català a les universitats de Ljubljana i del País Basc. Actualment col·labora amb el GELCC (UAB). Els seus temes d'estudi són la recuperació cultural durant la postguerra i la dona, especialment en aquesta època.

4. Didàctica de la llengua i de la literatura catalanes: nous enfocaments i tractaments integrats de llengua, literatura i cultura

29 de juny (tarda)

Joan Marc Ramos Sabaté (IOC, Universitat de Barcelona) / Laia Martín Marty

Programa CRE o el compromís d'acostar la llengua i la literatura catalanes als joves catalans residents a l'estranger

El Programa de català per a joves residents a l'estranger (CRE) que ofereix des de 2018 l'Institut Obert de Catalunya (IOC) intenta respondre a un repte social i cultural que cada dia més freqüent en un món globalitzat: la necessitat de mantenir un lligam afectiu dels joves envers la llengua de la seva família i un nivell acceptable d'ús, en contextos on aquesta llengua, en el nostre cas el català, no és ni la d'aprenentatge escolar ni la d'ús social habitual.

El Programa, que fa servir la tecnologia com a base de comunicació i d'aprenentatge, va dirigit a joves de 12 a 18 anys que parlen català amb algun dels seus progenitors però que no l'aprenen a l'escola. Els reptes que se'ns obren són considerables perquè no són ni estudiants d'L1 ni d'L2, cosa que ens situa en molts límits, ja que els alumnes: Sumen aquesta feina a les seves càrregues ordinàries. Per tant, el Programa ha de ser formatiu i informal, alhora. Parteixen de punts diversos, fet que ens obliga a oferir itineraris individualitzats per ajudar-los.

Estan separats del nostre context cultural, per la qual cosa apostem per una formació híbrida on llengua, cultura i literatura els forneixin dels referents imprescindibles per entendre la nostra comunitat.

Tenen un gran bagatge, però un bagatge no compartit perquè estan escolaritzats en sistemes educatius allunyats. Així, les explicacions lingüístiques demanen un metallenguatge rigorós i comprensible a la vegada, tot explorant els límits formatius amb materials que funcionin asincrònicament.

Es troben repartits pel món i necessiten formar una comunitat, d'aquí que posem a la seva disposició eines Moodle de participació i de cocreació.

En aquesta comunicació presentarem de manera específica els mòduls de literatura catalana del Nivell 3. Per elaborar-los, ens hem esforçat a trobar estratègies digitals de construcció del coneixement que permetin aquest alumnat apropiar-se de la nostra tradició literària d'una manera significativa i autèntica i, a més a més, millorar la seva competència oral i escrita al llarg del curs.

Referències bibliogràfiques

- Ambròs, A. i Ramos, J.M. (2019) Preferencias literarias y culturales de un grupo de adolescentes: lecturas híbridas para la formación literaria a Aula de Encuentro, 2-20, pp 55-74.
- Cassany, D. (2018). Laboratori lector. Per entendre la lectura. Llibres Anagrama. Barcelona.
- Cornellà, A.; Cugota, Ll. (2019). Educar humanos en el mundo de máquinas inteligentes. Profit editorial. Barcelona.
- Dufays, J.L., Gemenne, L., Ledur, D. (2005). Pour une lecture littéraire. Histoire, théories, pistes pour la classe. De Boeck. Brussel-les.

Nota biogràfica

Joan Marc Ramos ha combinat els últims 25 anys el treball de professor de llengua i literatura catalanes en diversos centres d'Educació Secundària amb la vinculació amb la Universitat de Barcelona, específicament en l'àrea de Didàctica de la Llengua i la Literatura. Ha participat en estudis sobre l'avaluació educativa, l'enfocament competencial de l'educació, la introducció de les tecnologies a l'aula, la innovació en la formació literària, i ho ha fet a través de la participació en grups d'Innovació, com Geografies Literàries 2.0 (interuniversitari) o GIDL (UB), i en grups de recerca de la UB com el FRAC o POCIÓ. Disposa d'un blog personal des d'on es poden conèixer les seves aportacions i publicacions: <https://blocs.xtec.cat/jmrs/gestos-lectors/>

Laia Martín ha estat professora de Llengua i literatura catalanes en diversos centres d'Educació Secundària. Ha treballat com a impulsora d'aprenentatge en línia al Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, a l'Escola d'Administració Pública i a l'Institut de Seguretat Pública. Va ser redactora de la revista «Escola catalana» d'Òmnium Cultural del 2004 al 2008.

Elga Cremades Cortiella (Universitat de les Illes Balears)

Construccions amb verbs de suport i l'ensenyament-aprenentatge de CLE/CLA/CL2: lèxic o gramàtica?

El treball presentat vol contribuir a la reflexió sobre el rol de la gramàtica en l'ensenyament del català com a llengua estrangera, llengua addicional o segona llengua a partir de l'anàlisi d'un tipus d'estructures que, pel fet que se situa a la interfície entre el lèxic i la sintaxi, pot resultar complex d'abordar: les construccions amb verb de suport. S'intenta, doncs, donar resposta a les preguntes següents:

- (1) Com funcionen cal analitzar les construccions amb verbs de suport en català? Cal integrar-les en l'ensenyament del lèxic o de la gramàtica?
- (2) Com funcionen les estructures paral·leles de les llengües dels aprenents?
- (3) Quin ús fan d'aquestes estructures els aprenents del català? En quins punts difereixen dels usos de la població nativa? A què cal atribuir les diferències o similituds?
- (4) Com s'ensenyen actualment aquestes estructures a les aules de CLE, CLA o CL2?
- (5) Partint de les pràctiques recollides, quines millores es poden proposar?

Per donar resposta a aquestes qüestions, en primer lloc es fa una descripció d'aquestes construccions basada en que inclou una comparació de les estructures amb construccions equivalents en els grups lingüístics de la major part d'aprenents de català a l'exterior: altres llengües romàniques, llengües germàniques i llengües eslaves. En segon lloc, s'observa l'ús d'aquestes estructures que fan els aprenents de català, a partir d'un corpus basat en els apartats de producció escrita dels exàmens de català emesos per l'IRL entre els anys 2009 i 2016 per als nivells B1, B2 i C1. En tercer lloc, es presenta una recopilació de les pràctiques que es duen a terme o que proposen els diversos materials de CLE en relació amb aquest tema i, finalment, es fan propostes de pautes i materials que permetin millorar o reforçar les pràctiques que es duen a terme.

Referències bibliogràfiques

- Celce-Murcia, Marianne (1991). Grammar Pedagogy in Second and Foreign Language Teaching, *TESOL Quarterly*, vol. 25, núm. 3 (tardor de 1991), pp. 459-480.
- Ellis, Rod (2002). The place of grammar instruction in the second/foreign language curriculum. Dins: E. Hinkel & S. Fotos (ed.), *New perspectives on grammar teaching in second language classrooms*. Lawrence Erlbaum, pp. 17-34.
- Ellis, Rod (2006): Current Issues in the Teaching of Grammar: An SLA Perspective. *TESOL Quarterly*, vol. 40, núm. 1, pp. 83-107
- Ellis, Rod (2015): *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Gràcia, Lluïsa & Pere Mayans (2009). *Llengua i immigració. La influència de la primera llengua en l'adquisició del català com a segona llengua*. Eumo.
- Halle, Morris & Alec Marantz (1993). Distributed Morphology and the Pieces of Inflection. Dins: K. Hale & S. J. Keyser (ed.), *The View from Building 2.0*. MIT Press, pp. 111-176.
- VanPatten, Bill & Jason Rothman (2013). «Against “rules”». Dins: A. Benati, C. Laval, & M. J. Arche (ed.), *The grammar dimension in instructed second language acquisition: theory, research, and practice*. London: Bloomsbury. p. 15-35.

Nota biogràfica

Doctora en Llengua, Literatura i Cultura per la Universitat Rovira i Virgili (Tarragona), ha estat professora associada en aquesta mateixa universitat, professora col·laboradora de la Universitat Oberta de Catalunya i professora d'estudis catalans a la Universitat Masaryk de Brno i a la Universitat de Chicago. Ha impartit assignatures de lingüística catalana (sintaxi, morfologia, fonètica i fonologia, sociolingüística i planificació lingüística), a més de llengua, literatura i cultura catalanes per a alumnat no catalanoparlant. Les seves línies de recerca són la sintaxi catalana, la sociolingüística i l'ensenyament del català com a llengua addicional. Actualment participa al projecte de recerca ESTARINEU (Estructura argumental y procesamiento neurolingüístico en la interfaz léxico-sintaxis: verbos inergativos con objeto cognado o complemento preposicional de régimen), liderat per Isabel Oltra-Massuet; forma part del Grup de Recerca en Biolingüística de la UIB, dirigit per Lluís Barceló, i és col·laboradora del GRESIB, grup dirigit per Maria del Mar Vanrell.

Carme Bach, Anna Joan-Casademont, Èric Viladrich Castellanas (Universitat Pompeu Fabra /
Université Téluq / Université de Montréal)

Tradició i innovació en l'ensenyament de català com a LA a anglòfons. De les necessitats formatives en la concordança de gènere i nombre a la creació de capsules didàctiques en contextos híbrids d'aprenentatge

El català com a llengua addicional (LA) s'ensenyava arreu del món i a estudiants de diferents orígens i recorreguts lingüístics; i aquest últim aspecte n'afecta el procés d'aprenentatge. Hem observat que els estudiants de català com a LA poden cometre errors o aprendre més de pressa gràcies als coneixements d'altres llengües que coneixen en certa mesura (Martín Peris et al. 2005, Clua 2007, Joan-Casademont 2020a i 2020b, Bach, Joan-Casademont i Viladrich, 2021; Joan-Casademont i Gagné 2020).

Els plans docents han de tenir en compte les necessitats reals dels aprenents i considerar les seves condicions d'aprenentatge, de manera que els docents puguin reorientar la seva docència de forma més eficient (Richards, 2007). De la mateixa manera,

si els estudiants coneixen la relació entre els errors que cometem i les llengües que dominem o que han après, podran millorar la seva competència comunicativa en llengua catalana.

L'objectiu de la nostra recerca és doble:

a) Analitzar els errors en concordança de gènere i nombre en textos escrits, en el marc dels exàmens de l'Institut Ramon Llull, realitzats per estudiants anglòfons del nivell B1 (MCER 2020) Per fer-ho tindrem en compte, entre d'altres, les causes intralingüístiques, les possibles influències interlingüístiques i les conseqüències comunicatives derivades dels errors detectats (James 2013, Corder 197 i Ellis 2008). Tot seguit, tractarem estadísticament les dades resultants i observarem correlacions existents en les necessitats dels estudiants.

b) Proposar la creació de recursos complementaris específics oberts i lliures per practicar les necessitats detectades i contribuir així a l'aprenentatge dirigit del català en contextos híbrids d'aprenentatge (càpsules didàctiques disponibles a la comunitat de pràctica h5p.cat).

Referències bibliogràfiques

Bach, C.; Joan-Casademont, A.; Viladrich, È. «De l'anàlisi de necessitats formatives a les càpsules didàctiques autocorrectives en línia: El projecte NAFICAT, una experiència bilateral Quebec-Catalunya». *Revista del Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació (CIDUI)*, [en línia], 2021, Núm. 5.

Corder, S. P. (1971). Describing the language learner's errors. *Interdisciplinary approaches to language*. CILT Reports and Papers, 6, 57-64.

Clua, E. (2007). Intercomprehension and Catalan: The EuroCom Project. *Catalan Review*, 21, 151-173.

Ellis, R. (2008). *The study of second language acquisition*. Oxford University Press.

H5P.cat: contingut HTML5 interactiu per a l'ensenyament del català llengua estrangera. <https://www.h5p.cat>

James, C. (2013). *Errors in language learning and use: Exploring error analysis*. (3a edició). Routledge.

Joan-Casademont, A. (2020a). Estudio etiológico de los errores del alumnado francófono de catalán nivel B1, *Fuentes*, 22(1), 65-74.

Joan-Casademont, A. (2020b). Types d'erreurs chez des francophones qui apprennent le catalan dans un examen de niveau B1 (Seuil). *Íkala*, 25(2), 417-433.

Joan-Casademont, A., & Gagné, N. (2020, July 2020). Crosslinguistic influences and L3/Ln teaching: A corpus-based analysis of L3/Ln Catalan intermediate learners' errors in writing. Paper presented at the TaLC2020: 14th Teaching and Language Corpora Conference, Perpinyà.

Martín Peris, E. Clua, E., Klein, H. G., & Stegmann, T. D (2005). *EuroComRom - Los siete tamices: un fácil aprendizaje de la lectura en todas las lenguas románicas*. Shaker.

Richards, J. C. (2007). *Curriculum development in language teaching*. Longman.

Nota biogràfica

Carme Bach és professora agregada Serra Hünter al Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge de la Universitat Pompeu Fabra. La seva recerca se centra en la llengua catalana (com a llengua primera i addicional), l'anàlisi del discurs i la mediació lingüística, vinculada a l'ensenyament de llengües i a l'anàlisi sociolingüística.

Anna Joan-Casademont és professora permanent al Département Sciences humaines, Lettres et Communications de l'Université TÉLUQ. Els seus interessos de recerca se centren en l'aprenentatge de llengües, la terminologia, la variació sintàctica i semàntica, la lingüística de corpus, la fraseologia, la sociolingüística i els problemes vinculats a la traducció.

Èric Viladrich Castellanas és professor responsable dels Estudis catalans i coordinador de la secció Llengües modernes (estudis àrabs, catalans, italians, lusòfons, neohel·lènics i russos) al Département de littératures et de langues du monde de la Université de Montréal, director de la Médiathèque en études catalanes i conseller tecnopedagògic al Centre de langues de la mateixa universitat.

Liyun Wang (Universitat de Lleida)

Problemes segmentals i sil·làbics de la pronunciació del català per part d'aprenents sinòfons, tasques docents i estratègies de correcció

Aquesta comunicació pretén presentar els resultats d'un estudi de la pronunciació del català respecte als aspectes segmentals i suprasegmentals relatius a l'estructura sil·làbica per part d'estudiants xinesos. No només aborda de manera global els típics problemes de pronunciació que presenten els aprenents, sinó que també defineix les principals tasques docents i proposa estratègies de correcció per facilitar l'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral catalana. L'interès per l'estudi ha estat suscitat, d'una banda, per l'augment d'alumnes xinesos que s'animen a estudiar el català i que presenten accents estrangers notables, i, de l'altra, per les grans diferències que existeixen entre ambdues llengües, tant a nivell fonètic com a nivell fonològic.

La part teòrica es basa en l'anàlisi contrastiva i, en especial, en l'anàlisi dels errors. Es comparen tots els sons del xinès i del català estàndard, les estructures sil·làbiques i la configuració dels diftongs i els triftongs de les dues llengües, així com les

regles fonològiques que afecten el català. La comparació global i contrastiva ha permès localitzar les dificultats de pronunciació que normalment afronten els parlants sinòfons.

L'estudi de camp s'ha realitzat a partir d'un corpus de 248 paraules respost per 20 informants d'entre 18 i 33 anys que estudien a Barcelona i parlen el xinès estàndard (mandarí o putonghuà) com a L1, l'anglès i l'espanyol com a L2 i L3, i el català i altres llengües com a L4/L5/etc., repartits en tres nivells de coneixement del català: nivell inicial-bàsic (10 informants), nivell mitjà (5) i nivell avançat (5). Les dades obtingudes han permès detectar els errors que presenten a cada nivell, i agrupar-los en aspectes de prioritat alta, de prioritat baixa i d'atenció esporàdica. Finalment, segons els resultats de l'anàlisi dels errors i la noció d'interllengua es defineix les tasques docents i les estratègies per corregir les pronuncies dels aprenents xinesos.

Referències bibliogràfiques

- Duanmu, S. (2007/2000). *The phonology of standard Chinese*. Oxford: OUP.
- Gass & Selinker (32008/1994). *Second language acquisition: An introductory course*, 3a edició. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Institut d'Estudis Catalans (2016). *Gramàtica de la llengua catalana*. Barcelona: IEC.
- J. Solà, M.-R. Lloret, J. Mascaró & M. Pérez Saldanya (dir.). *Gramàtica del català contemporani*, Vol. 1: Introducció. Fonètica i fonologia. Morfologia. 4a edició (definitiva). Barcelona: Empúries.
- Julià-Muné (2011). «La transferència fonotàctica en l'aprenentatge d'L2: el cas de parlants de mandarí que aprenen català», dins M.-R. Lloret & C. Pons-Moll (eds.), *Noves aproximacions a la fonologia i la morfologia del català: Volum d'homenatge a Max W. Wheeler*, 295-319. Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana.
- Kenworthy, J. (1987). *Teaching English pronunciation*. London: Longman.
- Lin, Y.-H. (2007). *The Sounds of Chinese*. Cambridge: CUP.
- Santos 1993: (1993). *Análisis contrastivo, análisis de errores e interlengua en el marco de la lingüística contrastiva*. Madrid: Síntesis.

Nota biogràfica

Wang Liyun, professora del xinès i català, traductora i formadora intercultural. És llicenciada en Filologia i Literatura Hispàniques per la Shanghai International Studies University, màster en Traducció, Interpretació i Estudis Interculturals per la Universitat Autònoma de Barcelona, i doctora en Estudis Lingüístics, Literaris i Culturals per la Universitat de Barcelona, amb especialització en fonologia catalana i xinesa. És la primera persona xinesa nativa en elaborar, escriure i defensar una tesi doctoral sobre el català i en català, i ha guanyat el Premi IEC de la Secció Filològica Pompeu Fabra de Gramàtica 2021. Va ser investigadora del Laboratori de Fonètica Aplicada Pere Barnils de la UdL i a partir de 2017 ensenya xinès mandarí a la mateixa universitat. Actualment es dedica a la docència del xinès, el català i el castellà, així com a la recerca de l'ensenyament del català com a llengua estrangera per als aprenents xinesos.